

KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

obce LIEŠŤANY

na obdobie rokov 2016 - 2020

OBSAH

1. Komunitné plánovanie – teoretické východiská	4
1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb	4
1.2 Účastníci komunitného plánovania	4
1.3 Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS)	4
1.4 Výhody komunitného plánovania	5
1.5 Podstata komunitného plánovania	5
1.6 Hlavné princípy komunitného plánovania	5
2. Použitá terminológia, základné vymedzenie pojmov	5
3. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb	7
3.1 Národná legislatíva a dokumenty	7
3.2 Zákon o sociálnych službách	8
3.2.1 Druhy sociálnych služieb	9
3.2.2 Formy sociálnych služieb	10
3.2.3 Druhy činností pri poskytovaní sociálnych služieb	10
3.2.4 Úlohy a kompetencie obce	12
4. Sociálno – demografická analýza	14
4.1 Základná charakteristika územia obce	14
4.2 Popis lokality	14
4.3 Počet obyvateľov obce – vývoj	15
4.4 Veková štruktúra obyvateľov obce	16
4.5 Demografický vývoj	17
4.6 Sobášnosť	19
4.7 Vzdelanostná štruktúra	19
5. Vybrané oblasti občianskej vybavenosti v obci Liešťany	20
5.1 Zdravotníctvo	20
5.2 Kultúrna a športová infraštruktúra	20
5.2.1 Telovýchova a šport	21
5.2.2 Spolky a záujmové združenia v obci	21
5.3 Služby a obchod	22
6. Nezamestnanosť	22
6.1 Vývoj nezamestnanosti v obci	22
6.2 Chudoba a stav núdze	24
7. Analýza poskytovania sociálnych služieb v obci	26
7.1 Základné sociálne poradenstvo	26
7.2 Domáca opatrovateľská služba	26
7.3 Poskytovatelia sociálnych služieb v obci	27
7.4 Financovanie sociálnych služieb v obci	28
7.5 SWOT analýza sociálnych služieb v obci	29
8. Cieľové skupiny (CS)	30
9. Deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia	31
9.1 Základný legislatívny rámec	32
9.2 Zastúpenie CS v obci	32
9.3 Služby a aktivity pre deti, mládež a rodiny v obci	32
9.4 SWOT analýza – CS deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia	34
9.5 Potreby rozvoja sociálnych služieb pre CS	35

10. Seniori	36
10.1 Základný legislatívny rámec	36
10.2 Zastúpenie CS seniori v obci	37
10.3 Služby a aktivity pre deti, mládež a rodiny v obci	38
10.4 SWOT analýza – CS deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia	38
10.5 Potreby rozvoja sociálnych služieb pre CS seniori	39
11. Občania nepriaznivým zdravotným stavom a zdravotným postihnutím	40
11.1 Základný legislatívny rámec	41
11.2 Zastúpenie CS občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a so zdravotným postihnutím v obci	41
11.3 Služby a aktivity pre CS v obci	42
11.4 SWOT analýza – CS občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a so zdravotným postihnutím	42
11.5 Potreby rozvoja sociálnych služieb pre CS seniori	43
12. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb v obci Liešťany	44
12.1 Vízia v oblasti sociálnych služieb	44
12.2 Ciele a opatrenia	45
Cieľ 1: Podpora sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom domácom prostredí	46
Cieľ 2: Zvyšovať informovanosť verejnosti o sociálnych službách v obci Liešťany	47
Cieľ 3: Obec Liešťany bez bariér	48
Cieľ 4: Aktivizovanie a rozvinutie dobrovoľníctva v obci liešťany	48
Cieľ 5: Primárna prevencia sociálno-patologických javov formou ponuky voľnočasových aktivít	49
12.3 Časový harmonogram plnenia opatrení	50
12.4 Spôsob vyhodnocovania Komunitného plánu sociálnych služieb	51

ZÁVER

1 Komunitné plánovanie - teoretické východiská

Reforma verejnej správy v sociálnej oblasti v Slovenskej republike začala v roku 2002, kedy postupne prechádzali kompetencie na obce/mestá a samosprávne kraje.

Cieľom reformy v oblasti sociálnych služieb bolo rozšíriť poskytované služby, ktoré neboli a nie sú zabezpečené v dostatočnej miere vo všetkých regiónoch, služby bližšie k občanom, prechod z veľkokapacitných špecializovaných inštitúcií ku komunitným službám, ktoré nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia a v neposlednom rade vyššia kvalita služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.

Jedným z nástrojov naplňovania vyššie uvedených cieľov je komunitné plánovanie, ktoré po analýze potrieb znevýhodnených skupín obyvateľstva navrhuje potrebu vytvorenia a zlepšenia sociálnych služieb, ich rozmiestnenie, ako aj potrebné ľudské, materiálne a finančné zdroje.

1.1. Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je metóda, prostredníctvom ktorej je možné na úrovni obcí, mikroregiónov alebo krajov plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám jednotlivých občanov.

Ide o **otvorený proces**, cieľom ktorého je:

- zisťovanie potrieb,
- zabezpečovania zdrojov (finančných a personálnych) na jednotlivé formy sociálnej pomoci,
- hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb, ktoré najlepšie zodpovedajú miestnym podmienkam a potrebám ľudí.

1.2. Účastníci komunitného plánovania sociálnych služieb

- **Zadávatelia (objednávateľa) sociálnych služieb** - subjekty, ktorým zabezpečovanie sociálnych služieb na príslušnom území vyplýva zo zákona. Sociálne služby zriaďujú, prípadne zadávajú iným subjektom, financujú a organizujú. V systéme verejnej správy na Slovensku sú to obce, mestá a samosprávne kraje, MPSVaR SR.
- **Poskytovatelia sociálnych služieb** - subjekty, ktoré služby poskytujú a ponúkajú, bez ohľadu na ich právnu subjektivitu. Poskytovateľ sociálnej služby je za podmienok ustanovených zákonom obec, právnická osoba zriadená alebo založená obcou alebo samosprávnym krajom - „verejný poskytovateľ sociálnej služby“ a ďalšia právnická osoba a fyzická osoba - „neverejný poskytovateľ sociálnej služby“.
- **Užívatelia sociálnych služieb** - osoby, ktorým sú poskytované sociálne služby z dôvodu ich nepriaznivej sociálnej situácie..
- **Verejnosť** - rodinní príslušníci užívateľov sociálnych služieb, občania žijúci na príslušnom území, ktorých sa poskytovanie sociálnych služieb priamo nedotýka, ale v blízkej budúcnosti môžu patriť k potenciálnym užívateľom sociálnych služieb, prípadne poskytovanie sociálnych služieb môže ovplyvniť kvalitu ich života.

1.3. Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS)

- Je reálnym výstupom komunitného plánovania sociálnych služieb a výsledkom dohody medzi zadávateľmi, poskytovateľmi a užívateľmi sociálnych služieb.
- Poukazuje na potreby v danej komunite, pričom poskytuje aj alternatívy finančného, personálneho, prevádzkového a organizačného zabezpečenia v oblasti poskytovania sociálnych služieb v danej komunite.

1.4. Výhody komunitného plánovania

- Do procesu komunitného plánovania sú zapájaní všetci účastníci systému sociálnych služieb (zadávatelia, poskytovatelia, užívatelia), čo výrazne posilňuje princípy zastupiteľskej demokracie, nielen v procese plánovania, ale aj v rozhodovacom procese, prípadne v spôsobe ich zabezpečovania.
- Komunitný plán sociálnych služieb zabezpečuje, aby sociálne služby zodpovedali miestnym potrebám a reagovali na miestne špecifiká.

1.5. Podstata komunitného plánovania

- Zapájanie všetkých, ktorých sa sociálne služby týkajú, resp. môžu dotýkať
- Otvorený dialóg o podobe sociálnych služieb
- Základom je zisťovanie potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení
- Zásadný význam má poznanie záujmu všetkých zúčastnených strán (zadávatelov, poskytovateľov a prijímateľov sociálnej pomoci) a verejnosti, ich vzájomne prepojenie a spolupráca.

1.6. Hlavné princípy komunitného plánovania

- Partnerstvo medzi všetkými účastníkmi komunitného plánovania - potreby a ciele všetkých účastníkov sú rovnako dôležité
- Zapájanie miestneho spoločenstva – miestnych obyvateľov; treba hľadať rôzne metódy a formy ich oslovenia a zapojenia
- Hľadanie nových ľudských a finančných zdrojov
- Práca s informáciami - rovnaký prístup k informáciám, obec musí zabezpečiť odovzdávanie informácií verejnosti; ak chceme, aby komunitný plán fungoval, informácie majú byť odovzdávané pravidelne a pripomienky treba prijímať neustále a pracovať s týmito informáciami.
- Zohľadnenie už vytvorenej a osvedčenej spolupráce
- Kompromis priania a možností. Je to vlastne určité kompromisné riešenie toho, čo chceme a toho, čo máme k dispozícii, čiže spoločná dohoda, ktorá vymedzuje, kto a ako sa bude na dosiahnutí cieľov komunitného plánu podieľať v rámci možností, ktoré sú materiálne, finančné a ľudské zdroje.

2 POUŽITÁ TERMINOLÓGIA – ZÁKLADNÉ VYMEDZENIE POJMOV

1. Sociálna prevencia

Sociálna prevencia je odborná činnosť na predchádzanie a na zabraňovanie príčinám vzniku, prehĺbovania alebo opakovania porúch psychického vývinu, fyzického vývinu alebo sociálneho vývinu občana. Formy prevencie sú: vyhľadávacia, sanačná, rehabilitačná, resocializačná a vzdelávacia činnosť.

2. Sociálno-patologické javy

Sociálno-patologické javy sú javy, ktoré sú všeobecne spoločensky nežiaduce a nenormálne. Patria sem rôzne formy deviantného a nespooločenského správania.

3. Krízová sociálna situácia

Krízová sociálna situácia je taká sociálna situácia, keď je nevyhnutné poskytnúť FO príslušnú sociálnu službu okamžite, inak by mohlo dôjsť k ohrozeniu nielen jej zdravia alebo života, ale aj zdravia a života jej rodiny.

3. Krízová intervencia

Krízová intervencia je špecializovaná pomoc osobám, ktoré sa ocitli v kríze. Ide hlavne o zásah na úrovni rodiny, sociálnu intervenciu a v nutných prípadoch aj intervenciu psychofarmakologickú, ktorá môže byť spojená s krátkodobou hospitalizáciou. Základom krízovej intervencie je, že musí byť okamžitá, aktívna, ľahko dosiahnuteľná.

4. Sanácia

Sanácia je odborná činnosť, ktorej cieľom je náprava alebo ozdravovanie neželateľných, nezdravých pomerov a podmienok sociálneho prostredia občana/klienta.

5. Sociálno-právna ochrana

Sociálnoprávna ochrana je činnosť na ochranu práv a právom chránených záujmov občanov.

6. Sociálne poradenstvo

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na zistenie rozsahu a charakteru sociálnej núdze a sociálnych problémov, na zistenie príčin jej vzniku, na poskytnutie informácií o možnostiach riešenia sociálnej núdze a sociálnych problémov a na usmernenie občana pri voľbe a uplatňovaní foriem sociálnej pomoci a sociálnych služieb.

7. Sociálne služby a sociálna pomoc

Sociálne služby a sociálna pomoc sú súborom činností, ktoré občanovi poskytujú pomoc v nepriaznivej sociálnej situácii a ochranu pred sociálnym vylúčením, pomáhajú zabezpečiť základné životné podmienky, nadobudnúť sociálnu stabilitu a obnoviť sociálnu nezávislosť a suverenitu. Tieto služby a pomoc sú poskytované verejnou správou (štát, samospráva) a súkromnými poskytovateľmi (občianske združenia, neziskové organizácie, cirkevné organizácie atď).

8. Nepriaznivá sociálna situácia

Nepriaznivou sociálnou situáciou sa rozumie taká situácia, v ktorej osoba pre stratu sebestačnosti /samostatnosti z dôvodu veku, zdravotného stavu, pre krízovú sociálnu situáciu, životné návyky, sociálne znevýhodňujúce prostredie, ohrozenie práv a záujmov trestnou činnosťou inej osoby, prípadne z iných závažných dôvodov, alebo ak jej spôsob života vedie ku konfliktu so spoločnosťou, nie je schopná sama dostatočne zabezpečovať a uspokojovať svoje životné potreby a tieto potreby ani nie sú inak v dostatočnej miere zabezpečené.

9. Analýza sociálnych potrieb obyvateľstva

Analýza sociálnych služieb je základná odborná metóda na získanie vstupných údajov pre komunitné plánovanie. Služi na zistenie základných demografických informácií, sociálnych problémov, ale aj zdrojov, ktoré sa nachádzajú v danej komunite.

10. Cieľové skupiny (CS)

Cieľové skupiny sú také skupiny občanov, ktorým sa sociálne služby poskytujú. Ide napr. o ľudí, ktorí sa nachádzajú v hmotnej núdzi, osoby bez prístrešia, osoby so zdravotným postihnutím alebo vo vyššom veku, opatrovateľov, obe domáceho násillia a obchodovania s ľuďmi.

11. Sociálne vylúčenie

Pod sociálnym vylúčením chápeme neschopnosť zúčastniť sa na sociálnom, ekonomickom, politickom a kultúrnom živote v dôsledku faktorov ako sú: napríklad nízky príjem, zlý zdravotný stav, nedostatočné vzdelanie, slabý kontakt s majoritnou populáciou a diskriminácia.

12. Integrácia

Pod integráciou rozumieme komplexný proces vyrovnávania príležitosti osobám v nepriaznivej sociálnej situácii a umožnenie prístupu k bežným podmienkam života. Pod sociálnym začleňovaním (sociálnou integráciou) sa rozumie proces, ktorý zabezpečuje, že osoby sociálne vylúčené alebo sociálnym vylúčením ohrozené dosiahnu príležitosti a možnosti, ktoré im napomáhajú plne sa zapojiť do ekonomického, sociálneho i kultúrneho života spoločnosti a umožňujú im žiť spôsobom, ktorý je v spoločnosti považovaný za bežný.

Pojem integrácia znamená tiež zjednocovanie postojov, hodnôt, správania a smerovania rôzneho druhu. Ovplyvňuje medziľudské vzťahy a rovnako aj identitu jednotlivcov. Je potrebná tam, kde do kontaktu prichádzajú odlišné javy, situácie, postoje či aktivity. Integrácia je jedným z nástrojov, ktoré pomáhajú tieto rozdiely prekonávať.

13. Inklúzia

V posledných rokoch sa začal používať pojem inklúzia, ktorá vníma skupinu ľudí s postihnutím ako podmnožinu zdravej spoločnosti (tak ako sú podmnožinou napríklad deti alebo dôchodcovia) a nehovorí o tom, či ide o podriadenú alebo nadriadenú skupinu.

Inklúzia je krokom na ceste, kde sú ľudia s postihnutím prijímaní a získavajú uznanie za svoj prínos k akejkoľvek ľudskej činnosti práve pre svoju odlišnosť. Na Slovensku sa pojmy inklúzia a integrácia používajú často ako synonymá, ako rovnaké pojmy.

Pojem inklúzia má však odlišné charakteristiky:

1. Inklúzia je spoločným problémom ľudí s postihnutím a ľudí zdravej populácie.
2. Inklúzia je vzťahom partnerstva.
3. Inklúzia je nová hodnota, vytvorená z hodnôt menšiny a tiež z hodnôt väčšiny.
4. Začlenenie ľudí s postihnutím do inštitúcií bežnej populácie nie je jedinou formou inklúzie.

14. Nízkoprahová sociálna služba

Je to sociálna služba, ktorá je ľahko dostupná najmä vzhľadom na miesto, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava, a na výšku úhrady. Poskytuje sa anonymne a bez ohľadu na prejavy požitia návykovej látky. Cieľom tejto služby je uľahčiť fyzickej osobe kontakt so sociálnym prostredím, prístup k sociálnym službám alebo k podpore a pomoci poskytovanej podľa osobitných predpisov, a tým podporiť jej začlenenie do spoločnosti.

3 PRÁVNÝ RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

3.1. Národná legislatíva a dokumenty

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca **legislatíva SR**:

- Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 447/2008 Z. z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 219/2014 Z. z. o sociálnej práci a o podmienkach na výkon niektorých odborných činností v oblasti sociálnych vecí a rodiny a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Právny rámec v oblasti sociálnych služieb dopĺňajú **ďalšie právne predpisy**:

- Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v platnom znení,
- Zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 282/2008 o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Národné dokumenty:

- *Národné priority rozvoja sociálnych služieb do roku 2013*
- *Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 - 2020*

Základnými prioritami pre vládu v oblasti rozvoja sociálnych služieb bolo:

- zavedenie komunitného plánovania rozvoja sociálnych služieb,
- transformácia existujúcich sociálnych zariadení s nízkou kvalitou služieb,
- dôsledná implementácia štandardov kvality sociálnych služieb a kontroly štátu nad ich dodržiavaním,
- zabezpečenie systematického vzdelávania zamestnancov sociálnych služieb.

Špecifickými cieľmi Národných priorít je:

- zabezpečiť realizáciu práva občana na poskytovanie sociálnej služby,
- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity,
- zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby v segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvýšiť dostupnosť komunitných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena, odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže,
- deinštitucionalizovať sociálne služby ,
- presadiť princíp integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti,
- zaviesť systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Regionálne dokumenty:

- Konceptcia rozvoja sociálnych služieb Trenčianskeho samosprávneho kraja
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Trenčianskeho samosprávneho kraja

Miestne dokumenty:

- Štatút obce Liešťany
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Liešťany

3.2. Zákon o sociálnych službách

Základný právny rámec v oblasti sociálnych služieb tvorí **zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách** a o zmene a doplnení zákona c. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Zákon bol schválený 30. októbra 2008 a účinnosť nadobudol 1. januára 2009. Predmetom zákona je úprava právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb, financovanie sociálnych služieb a dohľad nad poskytovaním sociálnych služieb.

Podľa tohto zákona je **SOCIÁLNA SLUŽBA** definovaná ako *odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:*

- a) prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- b) zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- c) zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- d) riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- e) prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia, obuvi a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Cieľom sociálnych služieb je riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie, ale aj prevencia vzniku takejto situácie. Hlavným cieľom sociálnej služby je umožniť občanom v nepriaznivej sociálnej situácii zostať rovnocenným členom spoločnosti a využívať jej prirodzené zdroje, žiť nezávisle, byť v kontakte s ostatnými ľuďmi a žiť v prirodzenom sociálnom prostredí.

Sociálne služby na jednej strane predstavujú zdroj pracovných miest a na druhej strane umožňujú pomoc a podporu občanom odkázaným na jednotlivé formy sociálnej pomoci. Oproti predchádzajúcej právnej úprave sa sociálne služby nezameriavajú len na jednotlivca, ale aj na jeho rodinu, ba dokonca aj na komunitu.

Sociálne služby v súčasnej dobe **nepredstavujú len pomoc starším osobám**, ako je to v spoločnosti vžitá, ale sú dôležitou súčasťou bežného života a ich potreba neovplyvňuje len daných jedincov a ich rodinu, ale sociálne problémy a potreba ich riešenia ovplyvňujú celú spoločnosť. Sociálne služby sú dnes **poskytované pomerne širokej skupine občanov** – dôchodcom, osamelým rodičom, deťom, občanom s ťažkým zdravotným postihnutím, občanom bez prístrešia a pod.

3.2.1. Druhy sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené.

Sociálne služby podľa druhu sú:

a) sociálne služby krízovej intervencie, ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
  - nízkoprahové denné centrum,
  - integračné centrum,
  - komunitné centrum,
  - nocľaháreň,
  - útulok,
  - domov na polceste,
  - zariadenie núdzového bývania,
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu,

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba včasnej intervencie,

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,
  - zariadenie podporovaného bývania
  - zariadenie pre seniorov
  - zariadenie opatrovateľskej služby
  - rehabilitačné stredisko
  - domov sociálnych služieb
  - špecializované zariadenie
  - denný stacionár
2. domáca opatrovateľská služba (ďalej len opatrovateľská služba),
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,

8. požičiavanie pomôcok,

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií, ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií,

e) podporné služby, ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práci,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Sociálne služby možno účelne a vhodne spájať.

3.2.2. Formy sociálnych služieb

Sociálna služba sa môže poskytovať **ambulantnou, terénnou, pobytovou alebo inou formou** podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa osoba zdržiava.

- **Ambulantná sociálna služba** sa poskytuje osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.
- **Terénna sociálna služba** sa poskytuje osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí. Možno ju poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii.
- **Pobytová (rezidenčná) sociálna služba** sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie, a to buď ako celoročná alebo ako týždenná sociálna služba. Maloletému dieťaťu možno pobytovú sociálnu službu poskytnúť len s písomným súhlasom zákonného zástupcu, osobe pozbavenej spôsobilosti na právne úkony len s písomným súhlasom osoby, ktorú súd ustanovil za opatrovníka.
- **Inou formou** možno poskytovať sociálnu službu a to najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak však terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Osoba má právo na výber formy poskytovanej sociálnej služby.

3.2.3. Druhy činností pri poskytovaní sociálnych služieb

Poskytovateľ sociálnej služby je povinný vykonávať odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti, zabezpečovať vykonávanie týchto činností alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom, pre druh sociálnej služby, ktorý poskytuje.

Odborné činnosti sú najmä:

- a) základné sociálne poradenstvo,
- b) špecializované sociálne poradenstvo,
- c) pomoc pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
- d) pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov,
- e) sociálna rehabilitácia,
- f) ošetrovateľská starostlivosť v zariadení,
- g) pracovná terapia,
- h) tlmočenie,

- i) sprostredkovanie
  - tlmočenia,
  - osobnej asistencie,
- j) pomoc pri výkone opatrovnických práv a povinností.
- k) výchova,
- l) preventívna aktivita,
- m) pomoc pri pracovnom uplatnení,
- n) pomoc pri príprave na školskú dochádzku a školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školského zariadenia,
- o) stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím,
- p) pomoc pri prevádzke domácnosti, hospodárení s peniazmi, pri organizovaní času, pri zapojení sa do spoločenského a pracovného života, podpora rozvoja osobných záujmov, predchádzanie a riešenie krízových situácií a podpora spoločensky primeraného správania v rámci podpory samostatného bývania.

Obslužné činnosti sú ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva.

Ďalšie činnosti sú:

- a) utváranie podmienok na
  - prípravu stravy, výdaj stravy a výdaj potravín,
  - vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny,
  - poskytovanie nevyhnutného ošatenia a obuvi,
  - úschovu cenných vecí,
  - vzdelávanie,
  - záujmovú činnosť,
- b) poskytovanie
  - osobného vybavenia,
  - nevyhnutného ošatenia a obuvi,
  - prepravy,
- c) donáška stravy,
- d) požičiavanie pomôcok,
- e) zabezpečenie záujmovej činnosti.

Sociálne poradenstvo je odborná činnosť zameraná na pomoc fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii. Sociálne poradenstvo sa vykonáva na úrovni základného sociálneho poradenstva a špecializovaného sociálneho poradenstva.

Pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov je odborná činnosť, ktorá sa vykonáva so súhlasom plnoletej fyzickej osoby a je zameraná najmä na poradenstvo pri vybavovaní úradných záležitostí, pomoc pri vybavovaní osobných dokladov, pri spisovaní a podávaní písomných podaní, vypisovaní tlačív, pri písomnej komunikácii v úradnom styku vybavovaní iných vecí v záujme fyzickej osoby.

Sociálna rehabilitácia je odborná činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluže, pri úkonoch starostlivosti o domácnosť pri základných sociálnych aktivitách.

Pracovná terapia je odborná činnosť na osvojenie pracovných návykov a zručností fyzickej osoby pri vykonávaní pracovných aktivít pod odborným vedením za účelom obnovy, udržania alebo rozvoja jej fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností a jej začlenenia do spoločnosti.

Preventívna aktivita je odborná činnosť zameraná na predchádzanie rizikovému správaniu fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a na predchádzanie rizikovým situáciám a na ich prekonanie alebo riešenie.

Stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím je odborná činnosť zameraná na podporu a rozvoj komplexného vývoja dieťaťa do siedmich rokov jeho veku, ktorého vývoj je ohrozený

z dôvodu zdravotného postihnutia, v súlade s jeho individuálnymi potrebami a potrebami členov jeho rodiny, na posilnenie vlastných schopností členov jeho rodiny pri prekonávaní nepriaznivej sociálnej situácie a na podporu ich sociálneho začlenenia.

3.2.4. Úlohy a kompetencie obce

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje **pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb**. Podľa tohto paragrafu obec:

- a) **vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb** vo svojom územnom obvode,
- b) **utvára podmienky na podporu** komunitného rozvoja,
- c) **je správnym orgánom** v konaniach o:
  - odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu,
  - zániku odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode,
  - odkázanosti na sociálnu službu uvedenú v prvom bode po zmene stupňa odkázanosti,
  - povinnosti zaopatrených plnoletých detí alebo rodičov platiť úhradu za sociálnu službu alebo jej časť podľa § 73 ods. 11,
- d) **vyhotovuje posudok** o odkázanosti na sociálnu službu podľa § 51,
- e) poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie
  - **sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľahárni, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,**
  - **nízkoprahovej sociálnej služby pre deti a rodinu,**
  - **opatrovateľskej služby,**
  - **prepravnej služby,**
  - **odľahčovacej služby,**
  - **pomoci pri osobnej starostlivosti o dieťa,**
- f) poskytuje **základné sociálne poradenstvo**,
- g) **môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby** podľa §12,
- h) **uzatvára zmluvu**
  - o poskytovaní sociálnej služby,
  - o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančného príspevku na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- i) zriaďuje, zakladá a kontroluje **nocľaháreň, nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu službu pre deti a rodinu s ambulatnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár**,
- j) **môže zriaďovať, zakladáť a kontrolovať aj iné zariadenia** podľa tohto zákona,
- k) môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78a ods. 4 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu¹³) a kontroluje hospodárenie s ním,
- l) poskytuje podľa § 75 ods.1 a 2 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- m) môže poskytovať podľa § 75 ods. 7 finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- n) môže poskytovať podľa § 75 ods. 8 finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnemu poskytovateľovi sociálnej služby,
- o) **kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom** pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby,
- p) **ukladá opatrenia** na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie,
- q) **vedie evidenciu**
  - posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,

- rozhodnutí podľa písmena c),
- prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,
- r) **vyhľadáva** fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu,
- s) **poskytuje štatistické údaje** z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovaní a administratívnych zdrojov,
- t) **uhrádza** poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu,
- u) môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

V ustanoveniach § 82 a § 83 upravuje zákon o sociálnych službách **úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní**.

Podľa § 82:

Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

- **Komunitná práca** v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
- **Komunitná rehabilitácia** v oblasti poskytovania sociálnych služieb je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Na účel vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

Podľa § 83:

- Obec je povinná vypracovať komunitný plán sociálnych služieb (KPSS).
- Vymenováva, čo má tento plán obsahovať.
- Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb v spolupráci:
  - a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode,
  - b) s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode.
- Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom **zohľadňuje miestne špecifiká a potreby** fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.
- Obec je **povinná predložiť návrh** komunitného plánu sociálnych služieb **na verejnú diskusiu** a po schválení ho **zverejniť** vhodným a v mieste bydliska obvyklým spôsobom.

4 SOCIÁLNO – DEMOGRAFICKÁ ANALÝZA

4.1. Základná charakteristika územia obce

Poloha: región Horná Nitra

Rozloha: 1 642,1 ha

Okres: Prievidza

Kraj: Trenčiansky samosprávny kraj

Mapa okresu / obec Liešťany:

Tabuľka č.1: Základná charakteristika obce

Ukazovateľ	Hodnota
Kód obce	514144
Názov okresu	Prievidza
Názov kraja	Trenčiansky
Štatút obce	obec
PSČ	972 27
Telefónne smerové číslo	046
Prvá písomná zmienka o obci - rok	1332
Nadmorská výška obce - mesta v m	333 mn.m. – stred obce
Celková výmera územia obce [m ²]	16 414 362
Hustota obyvateľstva na km ²	75

Zdroj: Štatistický úrad SR, www.statistics.sk

4.2. Popis lokality

Obec Liešťany leží v nitrickom výbežku Hornonitrianskej kotliny pri úpäťí Strážovskej hornatiny na nive Nitrice. Obec spadá pod Trenčiansky samosprávny kraj a nachádza sa na území okresu Prievidza. Spolu s obcami Čavoj, Temeš, Valaská Belá, Košecké Podhradie, Košeca, Nevidzany, Rudnianska Lehota, Nitrianske Rudno, Seč, Šútovce, Kocúransy, Bojnice, Lazany, Kaniaňka a Opatovce nad Nitrou tvorí mikroregión Magura-Strážov.

Zdroj: OcÚ

V blízkosti obce sa nachádzajú viaceré menšie a väčšie mestské sídla. Administratívne, hospodársky i funkčne najvýznamnejším mestským sídlom z nich sú 18 km vzdialené Nováky, ďalej je to je okresné mesto Prievidza (17 km smerom cez Bojnice) ako aj mesto Bojnice vzdialené cca 14 km. Katastrálne susedí s obcami Nitrianske Rudno, Nevidzany, Valaská Belá, Seč, Rudnianska Lehota, Kostolná Ves, Temeš. Spádovosť obce je možné vidieť v tabuľke č.2.

Tabuľka č. 2: Spádovosť obce

Sídlo matričného úradu	Nitrianske Rudno
Sídlo pracoviska daňového úradu	Prievidza
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Nitrianske Rudno
Sídlo Okresného súdu	Prievidza
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Prievidza
Sídlo pracoviska okresného úradu	Prievidza
Sídlo Územnej vojenskej správy	Trenčín
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Prievidza
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Prievidza

Zdroj: Štatistický úrad SR, www.statistics.sk

4.3. Počet obyvateľov obce - vývoj

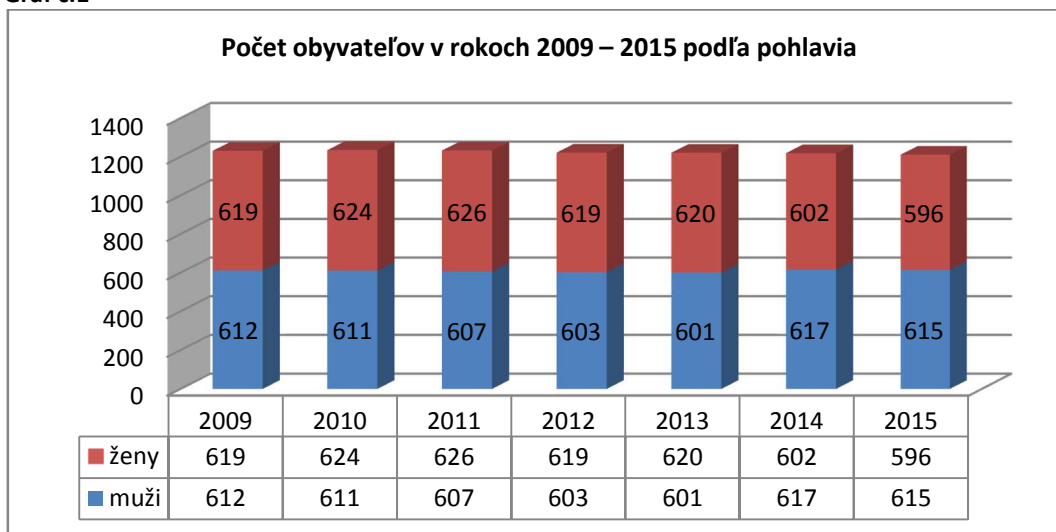
K 31.12.2015 v obci Liešťany žilo **1211 obyvateľov**. Hustota obyvateľstva je cca **75 obyv./ km²**. Výsledky vývoja počtu obyvateľov obce od roku 2009 poukazujú na skutočnosť, že v obci došlo k postupnému poklesu počtu obyvateľov obce, pričom demografická krivka značne kolísala. Vývoj počtu obyvateľov v obci dokumentuje tabuľka č. 3 a grafy č. 1 a 2.

Tabuľka č.3: Vývoj počtu obyvateľov obce v rokoch 2009 – 2015 podľa pohlavia

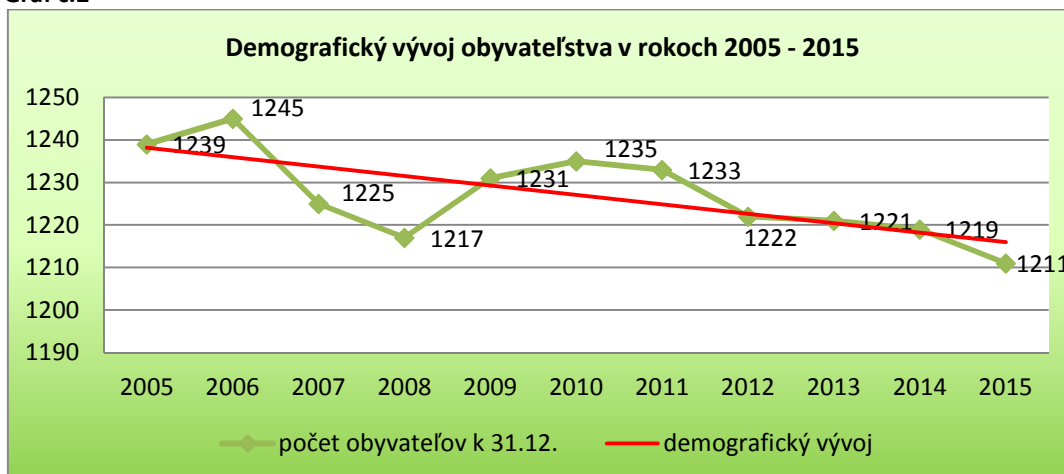
Rok	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ženy	619	624	626	619	620	602	596
Muži	612	611	607	603	601	617	615
Spolu	1231	1235	1233	1222	1221	1219	1211

Graf č.1

Graf č.2

4.4. Veková štruktúra obyvateľov obce

Veková štruktúra obyvateľstva z hľadiska produktivity v obci Liešťany k 31.12.2015 bola nasledovná:

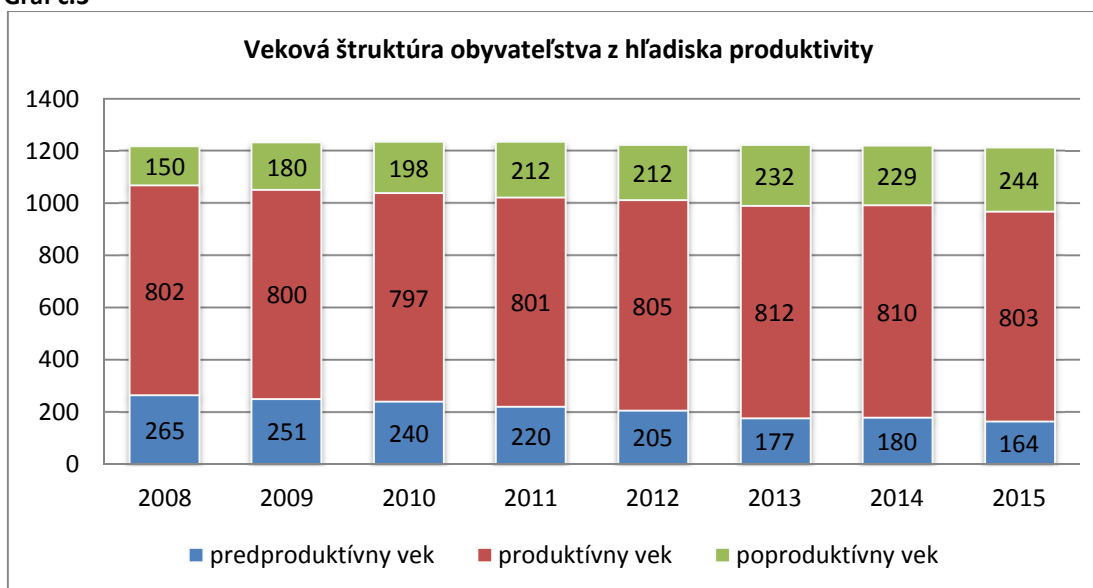
Tabuľka č.4: Veková štruktúra obyvateľstva z hľadiska produktivity

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Predproduktívny vek (0 - 14 rokov)	265	251	240	220	205	177	180	164
Produktívny vek (15-60 rokov)	802	800	797	801	805	812	810	803
Poproduktívny vek (nad 60 rokov)	150	180	198	212	212	232	229	244
Spolu	1217	1231	1235	1233	1222	1221	1219	1211

Graf č.3

Z uvedenej tabuľky č.4 a grafu č.3 je evidentné, že obyvateľstvo v predproduktívnom veku má klesajúcu tendenciu a v produktívnom i poproduktívnom veku má stúpajúcu tendenciu – **OBYVATEĽSTVO OBCE STARNE**. Príčinou tohto vývoja je najmä nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva nízkou pôrodnosťou a čiastočne aj migráciou, najmä odchodom mladých obyvateľov v produktívnom veku za prácou. Príčinami tohto javu sú prevažne sociálno-ekonomické podmienky spoločnosti, ale aj súčasná životná úroveň obyvateľstva.

4.5. Demografický vývoj

Trendy demografického vývoja predpokladajú znižovanie celkového prírastku obyvateľstva v Slovenskej republike. Prognózy demografického vývinu na Slovensku sú nepriaznivé aj s ohľadom na zmenu vekovej štruktúry obyvateľstva (starnutie populácie).

Prirodzený prírastok/ úbytok narodením a úmrtím

Prirodzený prírastok obyvateľstva je rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb. V obci mal jeho vývoj v rokoch 2006 – 2015 prevažne klesajúcu tendenciu, k nárastu došlo len v roku 2013.

V obci Liešťany s malým počtom obyvateľov sú relatívne veľké medziročné rozdiely v počtoch živonarodených a zomretých. Ročný priemer prirodzeného prírastku, v tomto prípade však ide o úbytok narodením a úmrtím predstavuje **- 1,5 obyvateľa**.

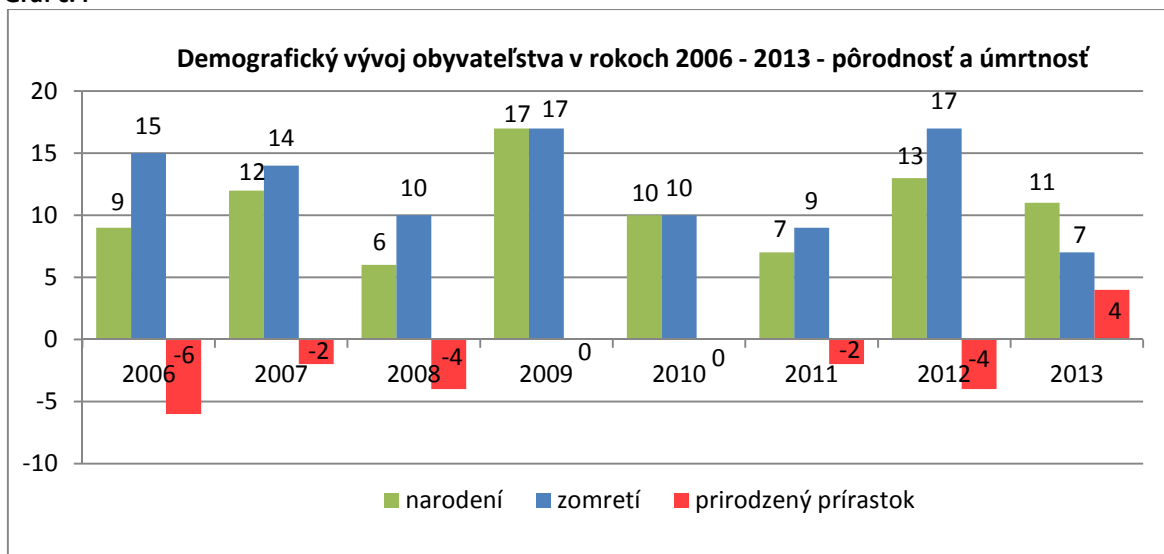
Tabuľka č.5: Prirodzený prírastok/úbytok narodením a úmrtím v rokoch 2006 – 2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet živonarodených	9	12	6	17	10	7	13	11	9	11
Počet zomretých	15	14	10	17	10	9	17	7	10	11
Prirodzený prírastok	- 6	- 2	- 4	0	0	- 2	- 4	4	- 1	0

Zdroj: OcÚ

Graf č.4

Prirodený prírastok/úbytok sťahovaním (migrácia)

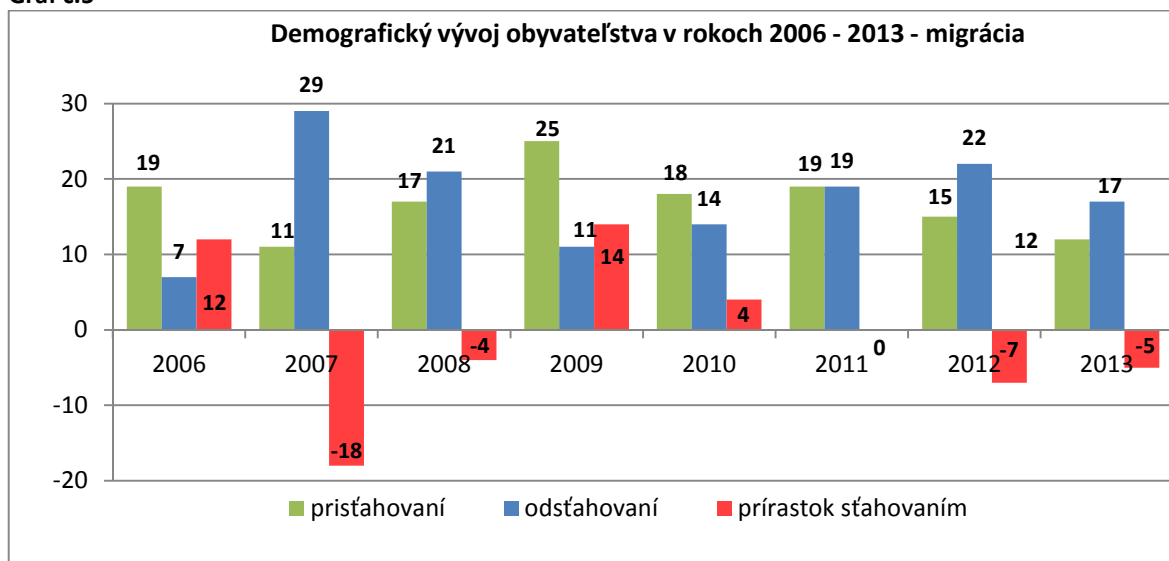
Prírastok sťahovaním – migráciou je rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystávaných osôb. Jeho vývoj bol v rokoch 2006 – 2015 veľmi kolísavý.

V rokoch 2006 - 2015 sa viac obyvateľov do obce prisťahovalo (163 občanov) ako odsťahovalo (160 občanov), z čoho vyplýva, že za sledované obdobie došlo k celkovému **nárastu** počtu obyvateľov **migráciou**.

Tabuľka č.6: Počet prisťahovaných a odsťahovaných v rokoch 2006 – 2015

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet prisťahovaných	19	11	17	25	18	19	15	12	9	18
Počet odsťahovaných	7	29	21	11	14	19	22	17	10	10
Prírastok sťahovaním	12	-18	-4	14	4	0	-7	-5	-1	8

Graf č.5

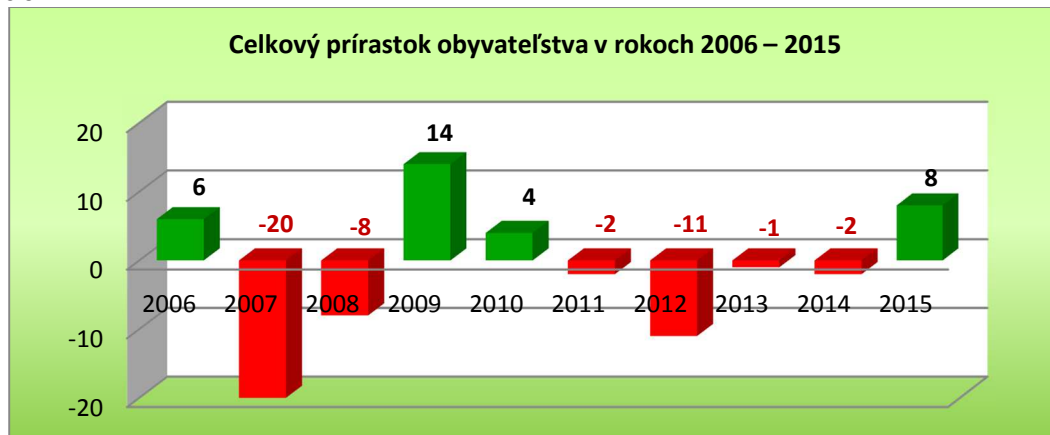

Celkový prírastok obyvateľstva

Graf č.6 znázorňuje vývoj celkového prírastku, ktorý je súčtom prirodzeného prírastku a prírastku sťahovaním, ktorý v ostatných rokoch indikuje skôr negatívny vývoj s výnimkou roku 2009, keď obec zaznamenala veľmi pozitívny celkový prírastok obyvateľov.

Graf č.6

Vzhľadom na skôr negatívne výsledky analýzy je potrebné venovať pozornosť rozvoju aspektov, ktoré vplývajú na prirodzený, ako aj mechanický pohyb obyvateľstva. Ten je priamo závislý na vytvorení vhodných a ekonomicky výhodných územno-priestorových a územno-technických podmienok pre rozvoj bývania, sociálnych, ekonomických a funkčných podmienok pre reálny rozvoj obce a tým dosiahnutia zvýšeného prírastku obyvateľov.

4.6. Sobášnosť

Sobášnosť od roku 2008 do roku 2015 bola v obci Liešťany relatívne stabilizovaná. Ročný priemer predstavuje 10,33 sobášov v obci.

Tabuľka č.7: Počet sobášov v obci - vývoj v rokoch 2008 – 2015

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet sobášov	12	9	11	8	12	10	4	7

Zdroj: OcÚ

4.7. Vzdelanostná štruktúra

Vzdelanostná štruktúra občanov obce Liešťany je rôznorodá. Nakoľko sa tieto údaje v rámci štatistických údajov v obci nezisťujú, údaje o najvyššom dosiahnutom vzdelaní obyvateľov obce boli čerpané zo ŠÚ SR, z výsledkov sčítania ľudu, domov a bytov v roku 2011. Aktuálnejšie údaje vzdelanostnej štruktúry k dispozícii nemáme. Avšak z pozorovania a rozhovorov s obyvateľmi môžeme konštatovať, že vzdelanostná úroveň je od roku 2011 vyššia, určite sa zdvihlo percento vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov. Vysokoškolské štúdium čoraz viac navštevujú aj obyvatelia nad 30 rokov.

Tabuľka č.8: Štruktúra občanov obce podľa stupňa vzdelania

Základné	197
učňovské bez maturity	234
stredné odborné bez maturity	184

úplné stredné učňovské s maturitou	56
úplné stredné odborné s maturitou	211
úplné stredné všeobecné	42
vyššie odborné	9
vysokoškolské bakalárske	23
vysokoškolské mgr., ing., dokt.	60
vysokoškolské doktorandské	4
bez vzdelania	209
Nezistené	24
Spolu	1253

Zdroj: ŠÚ SR

5 VYBRANÉ OBLASTI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI V OBCI LIEŠŤANY

Sféru sociálnej vybavenosti tvoria zariadenia a aktivity, prostredníctvom ktorých sa zabezpečujú sociálne potreby obyvateľov sídla a jeho záujmového územia. Táto sféra plní významnú funkciu pri zabezpečovaní základných potrieb v oblasti výchovy a vzdelávania, zdravotníctva, sociálnej starostlivosti, kultúrno-spoločenskej činnosti a telesnej kultúry.

Postavenie obce Liešťany v sídelnej štruktúre ako aj jej veľkosť (cca 1200 obyvateľov) neumožňuje mať efektívne vybudovanú ani len základnú sociálnu infraštruktúru (občiansku vybavenosť). Obyvatelia obce sú preto odkázaní, rovnako ako obyvatelia iných podobných obcí, dochádzať za zariadeniami niektorých základných vybavenosti a vyššej vybavenosti do obvodných a regionálnych centier, resp. požiadavky na služby obmedzovať, alebo svojpomocne nahrádzať.

5.1. Zdravotníctvo

Zdravotné strediská majú výrazný vplyv na kvalitu poskytovanej zdravotnej starostlivosti a kvalitu života. V obci nie je žiadne zdravotnícke zariadenie, zdravotnícke služby sú dostupné iba mimo územia obce. Najbližšie sa nachádza v obci Nitrianske Rudno vzdialenej cca 3,5 km od obce, kde je občanom poskytovaná základná i odborná zdravotná starostlivosť (všeobecní lekári, zubár, gynekológ, detký lekár) a tiež je tam stanica rýchlej zdravotníckej pomoci (RZP). Komplexnú odbornú zdravotnú starostlivosť poskytuje občanom obce Nemocnica s poliklinikou Prievidza so sídlom v Bojniciach, ako aj Medicínsko diagnostické centrum Uniklinika kardinála Korca v Prievidzi a Poliklinika v Novákoch. Pracovisko zubnej techniky sa nachádza aj v Nevidzanoch. Výdaj liekov a liečiv pre obyvateľov zabezpečuje najbližšia lekáreň v Nitrianskom Rudne.

5.2. Kultúrna a športová infraštruktúra

Kultúra v súčasnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov. Výdavky na kultúru sa minimalizujú. Obec preto musí veľmi pružne, operatívne a racionálne reagovať pri príprave podujatí, ktoré by mali byť žiadané a atraktívne pre čo najširšiu skupinu obyvateľov, tak pre mladú generáciu, ako aj seniorov. V súčasnej dobe elektronických médií je to však náročný problém.

Kultúrno – spoločenské aktivity v obci Liešťany v prevažnej miere zabezpečuje Komisia kultúry, športu a mládeže pri OcZ v Liešťanoch. V podmienkach obce Liešťany je strediskom týchto aktivít **kultúrny dom**,

ktorého kapacita je cca 120 miest v jednej sále. Disponuje javiskom, plne vybavenou kuchyňou, šatňami a osvetlením. Využitie kultúrneho domu umožňuje organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí, ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, svadby, kary, rodinné oslavy či príležitostné podujatia. Budovu kultúrneho domu využívajú viaceré organizácie (napríklad na organizáciu plesov, zábav, predajných akcií).

Ako súčasť kultúrnej infraštruktúry funguje v obci **obecná knižnica**. Počas svojej existencie sa knižnica niekoľkokrát sťahovala. V súčasnosti je umiestnená v areáli materskej školy v samostatnej miestnosti bez internetu. Je otvorená raz týždenne dve hodiny. Knižnica je vybavená knižničným nábytkom. Má vybudované knižničné katalógy, ktoré sústavne dopĺňa s narastajúcim knižničným fondom. Jeho veľkosť je cca 5900 kníh. Spolupracuje s blízkou ZŠ aj MŠ. V oblasti kultúrno - výchovnej činnosti by sa v budúcnosti mala viac zamerať napr. na organizovanie besied, súťaží, literárnych kvízov, autogramiád a pod.

Podujatia zamerané na **duchovný rozvoj** sa konajú v troch kaplnkách v rôznych častiach obce - kaplnka Lurdskej Panny Marie v Liešťanoch, kaplnka Sedembolestnej Panny Marie v Lomnici, kaplnka Narodenia Panny Marie v Dobročnej. Zároveň ide o historicky najvýznamnejšie budovy v obci, nakoľko obec nemá žiadne významnejšie kultúrne pamiatky.

5.2.1. Telovýchova a šport

Obec má pomerne nedostačujúce podmienky pre športové vyžitie. Pre uspokojovanie potrieb telovýchovných a športových aktivít obyvateľstva v súčasnosti slúžia:

- futbalové ihrisko majstrovské a tréningové (2 ihriska)
- fitnesscentrum zriadené adaptáciou priestorov kotolne v rámci ZŠ
- viacúčelové ihrisko v areáli ZŠ slúžiace aj širšej verejnosti.

Obec nemá samostatnú telocvičňu, a ani pri základnej škole. Okolitá príroda, sieť miestnych komunikácií, lesných a poľných ciest a ich prepojenosť na okolité obce vytvárajú mimoriadne vhodné predpoklady pre budovanie cyklotras, v obci sú dobre možnosti pre turistiku, cykloturistiku, bežecké trate, poľovníctvo, rybolov a hubárčenie.

5.2.2. Spolky a záujmové združenia v obci

V obci pôsobia nasledovné spolky a združenia:

- **Telovýchovná jednota Športklub Liešťany** – veľmi aktívna organizácia, ktorej členovia sa zapájajú do rôznych podujatí v rámci obce, predovšetkým sú to Fašiangy, Sadenie májov, Deň detí, usporiadávajú taktiež futbalové turnaje a pod.
- **Miestny spolok Jednoty dôchodcov Slovenska** - v súčasnosti má cca 25 členov, stretávanie sa pravidelne každý týždeň v Klube dôchodcov v priestoroch OcÚ vo Liešťanoch,
- **Folklorná skupina LIESKA** – vystúpenia na jednotlivých akciách v rámci obce, v súčasnosti je jeho činnosť obmedzená a veľmi sporadická
- **Klub slovenských turistov Liešťany** – turistickú základňu tvorí cca 45 členov
- **Dobrovoľný hasičský zbor**
- **Dozorný výbor COOP Jednota** – *spotrebné družstvo* - patrí dlhoročne k najaktívnejším a dobre fungujúcim organizáciám v Liešťanoch.
- **Miestny spolok Slovenského červeného kríža** – je to veľmi mladá organizácia, ktorá obnovila svoju činnosť 12.12.2012
- **Lesné pozemkové spoločenstvá bývalých urbárikov**

5.3. Služby a obchod

Vybavenosť služieb a obchodu pokrýva len najzákladnejšie služby, ktoré sú nevyhnutné pre obec (pošta, požiarna zbrojnica, dom smútku, cintorín, potraviny, reštauračné zariadenia, rozličný tovar). Za ďalšími nepokrytými druhmi služieb a obchodu musia obyvatelia dochádzať do iných obcí, prevažne do Nitrianskeho Rudna či Novák a do regionálneho centra (Prievidza).

6 NEZAMESTNANOSŤ

Nezamestnanosť vzhľadom na vek či sociálny status ohrozuje určité skupiny ľudí. Na tie by mala byť aj z úrovne obce zameraná náležitá pozornosť, nakoľko s dĺžkou evidencie na ÚPSVaR zároveň narastá miera ich sociálnej odkázanosti. Hovoríme o tzv. **rizikových skupinách nezamestnaných**.

Patria k nim hlavne:

- **mladšie vekové skupiny (do 30 rokov veku)** - absolventi stredných a vysokých škôl, ktorí nemajú praktické skúsenosti a základné pracovné návyky, chýbajú im aj pracovné kontakty, ktoré by im uľahčili orientáciu na trhu práce
- **starší ľudia (41 -50 rokov veku)** - táto skupina prežíva najťažšiu stratu zamestnania. Pre zamestnávateľov sa starší ľudia vidia ako horšia investícia v porovnaní s mladými.
- **ženy** - zamestnávateľ viac uprednostňuje mužskú pracovnú silu kvôli lepšej mobilite a nezaťaženosti starostlivosťou o domácnosť a deti. Ekonomicky ohrozené sú hlavne neúplné rodiny tvorené slobodnými mamičkami a ich deťmi.
- **zdravotne postihnutí ľudia** - ľudia so zmenenou pracovnou schopnosťou. Vzhľadom ku stále väčšiemu dôrazu na produktivitu práce a výkon majú títo ľudia menšiu šancu uplatniť sa na trhu práce.
- **ľudia bez kvalifikácie** alebo s nízkym vzdelaním - ide hlavne o mladých ľudí obtiažne vzdelávateľných, často s malým záujmom o zamestnanie. Patria sem i ľudia, ktorí sa podieľajú na spoločensky nežiaducim deviantnom správaní (alkoholici, recidivisti, ľudia prepustení z nápravných zariadení).
- **rómske etnikum** - hlavným problémom u tejto skupiny sú ich kvalifikačné a sociálne schopnosti.

6.1. Vývoj nezamestnanosti v obci

Tabuľka č.9 a graf č.7 znázorňuje vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie (ďalej len „UoZ“) v obci Liešťany v rokoch 2007 – 2014. Graf zahŕňa nezamestnaných evidovaných na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny v Prievidzi, nezahŕňa teda celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a UoZ, ktorí boli z rôznych dôvodov z evidencie vyradení.

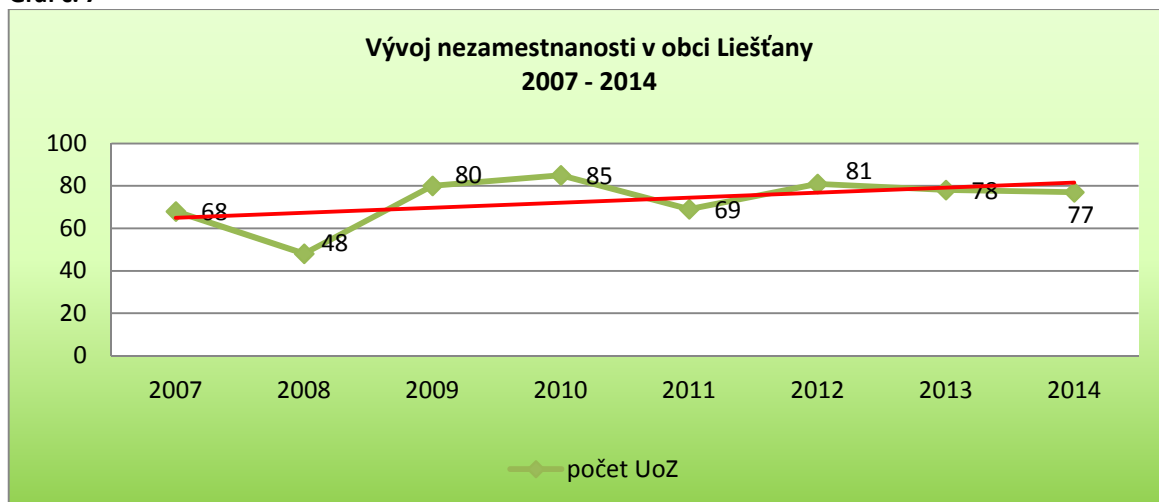
Tabuľka č.9: Počet uchádzačov o zamestnanie v obci Liešťany – 2007 - 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Ženy	34	31	38	47	40	43	42	44	riziková skupina
Muži	34	17	42	38	29	38	36	33	
UoZ – celkom	68	48	80	85	69	81	78	77	

Zdroj: ÚPSVaR v Prievidzi, stav 31.12. príslušného roka

Graf č. 7

Zdroj: UPSVaR Prievidza

Z vývoja počtu nezamestnaných je možné vidieť vplyv hospodárskej krízy, kedy v roku 2009 prudko vzrástla nezamestnanosť vo všetkých regiónoch Slovenska, čo je evidentné aj v obci Liešťany.

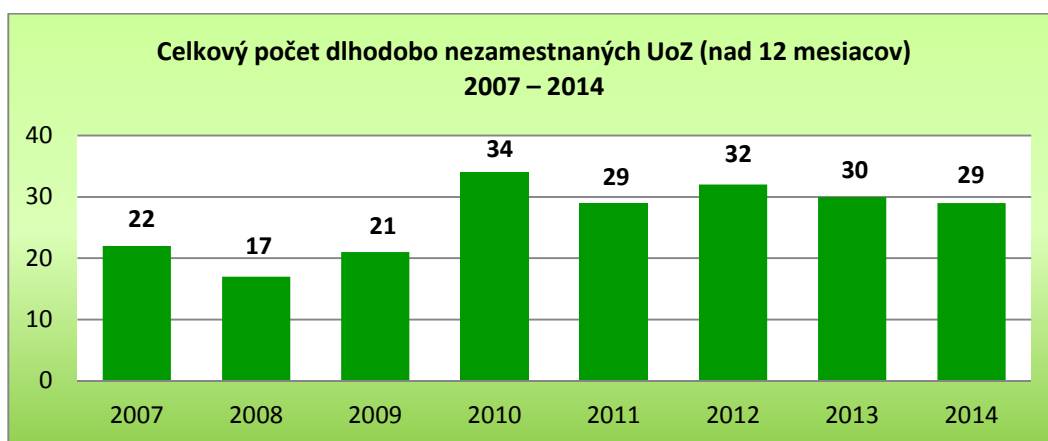
Prehľad počtu UoZ podľa dĺžky evidencie na úrade práce je možné vidieť v tabuľke č.10 a grafe č.8. Ich počet je za posledné roky stabilizovaný. V roku 2014 predstavovali dlhodobo nezamestnaní (nad 12 mesiacov) **až 37 % všetkých UoZ.**

Tabuľka č. 10: Počet UoZ podľa dĺžky evidencie v rokoch 2007 - 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
do 3 mes.	21	20	23	30	11	17	19	18	
4 - 6 mes.	17	8	19	8	13	19	13	12	
7 - 9 mes.	5	1	11	9	9	12	8	11	
10 - 12 mes.	3	2	6	4	7	1	8	7	
13 - 24 mes.	2	4	7	12	5	9	14	14	riziková skupina
25 - 48 mes.	2	0	1	9	4	16	9	10	
nad 48 mes.	18	13	13	13	20	7	7	5	
spolu	68	48	80	85	69	81	78	77	

Zdroj: UPSVaR Prievidza

Graf č. 8

Z vekovej kategórie evidovaných UoZ (tabuľka č. 11) je možné vidieť, že v roku 2014 predstavovala riziková skupina UoZ nad 45 rokov veľmi vysoké percento, a to až **39 % všetkých UoZ**, a skupina mladých ľudí do 30 rokov tvorila **27% všetkých UoZ**. Tento stav ovplyvňuje aj fakt, že mladí ľudia sú flexibilnejší a nemajú problém za prácou vycestovať nielen v rámci Slovenska, ale aj do zahraničia.

Tabuľka č. 11: Počet UoZ podľa vekovej kategórie občanov v rokoch 2007 - 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
do 19 r.	3	4	2	3	5	3	6	4	riziková skupina
20-24 r.	8	7	15	15	18	16	15	9	
25-29 r.	7	5	13	15	8	6	3	8	
30-34 r.	4	2	12	9	3	11	13	11	
35 -39 r.	7	4	10	10	3	8	9	9	riziková skupina
40-44 r.	8	6	5	9	9	8	6	6	
45-49 r.	6	2	4	10	8	12	9	7	
nad 50 r.	25	18	19	14	15	17	17	23	
Spolu	68	48	80	85	69	81	78	77	

Zdroj: UPSVaR Prievidza

Tabuľka č. 12: Počet UoZ podľa vzdelanostnej úrovne v rokoch 2007 – 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
nedok. zákl. a bez vzd.	0	0	0	0	0	0	0	0	riziková skupina
úplné základné	17	13	16	11	11	13	6	6	
vyučenie	37	17	35	40	24	34	0	0	
stredné odborné bez maturity	1	1	1	1	1	3	35	46	
úplné stredné s maturitou	2	5	8	14	14	17	29	20	
úplné stredné všeobecné s mat.	0	0	2	1	1	1	2	1	
úplné stredné odborné s mat.	8	10	11	14	12	10	0	0	
vyššie	2	1	1	1	5	2	0	0	
vysokoškolské	1	1	5	3	1	2	6	4	
vedecká výchova	0	0	1	0	0	1	0	0	
Spolu	68	48	80	85	69	81	78	77	

Zdroj: UPSVaR Prievidza

Nemožno očakávať, že počet uchádzačov o zamestnanie bude výrazne klesať, skôr možno predpokladať stagnáciu tohto počtu, prípadne jeho miernu kolísavosť v náraste a poklese (spôsobená vznikom a zánikom pracovných miest v závislosti od celkového stavu ekonomického vývoja). Výrazné pozitívne zmeny v oblasti zamestnanosti by mohli nastať príchodom nových investorov do blízkeho regiónu.

6.2. Chudoba a stav núdze

Od 1.1.2006 sa začína **miera chudoby** posudzovať aj podľa príjmu a začína sa používať **pojem nízkopríjmové rodiny**, ktoré si môžu uplatniť nárok na niektoré nástroje sociálnej pomoci pre deti (príspevok na stravu, príspevok na školské potreby, motivačný príspevok) **aj vtedy, ak rodičia nie sú poberateľmi dávok v**

hmotnej núdzi a svojim príjmom sú na hranici životného minima. U nás je však naďalej najhodnovernejším indikátorom posúdenia miery chudoby počet poberateľov dávok v hmotnej núdzi.

Nemalá skupina občanov (tab. č.13) obce sa ocitla v stave núdze, a to tak hmotnej, ako aj sociálnej. Jedným z dôvodov je strata stáleho príjmu kvôli strate zamestnania. Títo občania sú poberateľmi dávok hmotnej núdze, ktorú poskytuje UPSVaR. Predpokladáme však, že nárok na túto dávku má viac občanov, ktorí z rôznych dôvodov (napr. nevedomosť či neschopnosť) si neuplatnili nárok na túto dávku.

Tab. č.13: Poberatelia dávky v hmotnej núdzi – rok 2015

1.	Celkový počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi	16
	Z toho počet poberateľov, u ktorých boli na dávku odkázané aj nezaopatrené deti	2
2.	Počet poberateľov dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke so spoločne posudzovanými osobami	20
3.	Celkový počet osôb, ktorým bol poskytovaný príspevok na bývanie	25

Zdroj: ÚPSVaR Prievidza (rok 2015, stav k 31.12.2015)

Hmotná núdza – je stav, keď príjem členov domácnosti podľa zákona nedosahuje sumy životného minima a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.

Sociálna núdza – je stav, keď si občan nemôže sám zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, o svoju domácnosť, ochranu a uplatňovanie práv a právom chránených záujmov alebo kontakt so spoločenským prostredím najmä vzhľadom na vek, nepriaznivý zdravotný stav, sociálnu neprispôsobivosť alebo stratu zamestnania. Podľa zákona o sociálnej pomoci sa za sociálnu núdzu považuje aj stav, keď občan s ťažkým zdravotným postihnutím potrebuje zmierniť sociálne dôsledky ťažkého zdravotného postihnutia.

Životné minimum – je spoločensky uznaná minimálna hranica príjmov fyzickej osoby, pod ktorou nastáva stav jej hmotnej núdze.

Osobitný príjemca pomoci v hmotnej núdzi môže byť obec alebo iná právnická alebo fyzická osoba, ktorá má spôsobilosť na právne úkony v plnom rozsahu. Podnet na určenie osobitného príjemcu môže vychádzať z činnosti UPSVaR ako i obce, fyzickej alebo právnickej osoby. Súhlas na ustanovenie osobitného príjemcu sa nevyžaduje a občan je naďalej povinný oznamovať úradu každú zmenu rozhodných skutočností.

Kedy sa určuje osobitný príjemca:

Úrad určí osobitného príjemcu rozhodnutím, **ak sa doterajším poskytovaním pomoci v hmotnej núdzi nedosiahol účel, na ktorý je pomoc určená, alebo to možno odôvodnene predpokladať.** To znamená že poberateľ dávky si nehradí z nej výdavky na zabezpečenie svojich základných životných podmienok svojich a tiež členov domácnosti (jedno teplé jedlo denne, nevyhnuté ošatenie a prístrešie) ako je napr. zanedbávanie výživy a starostlivosti o deti, neschopnosť hospodáriť s finančnými prostriedkami, neplatenie nájomného a úhrad spojených so užívaním bytu alebo rodinného domu, závislosť na návykových a omamných látkach, výskyt úžery a pod.

Pri ustanovení osobitného príjemcu sa uplatňuje zásada adresnosti poskytovania pomoci v hmotnej núdzi, každý prípad sa posudzuje individuálne s cieľom účelného využívania pomoci v hmotnej núdzi.

Sociálna práca je v tomto prípade zameraná na odstránenie dôvodov potreby ustanovenia osobitného príjemcu, aby sa občan naučil hospodáriť s finančnými prostriedkami tak, aby bol schopný prevziať zodpovednosť sám za seba a svoju rodinu.

7 ANALÝZA POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI

Obec Liešťany v súčasnosti poskytuje tieto sociálne služby:

- základné sociálne poradenstvo
- domácu opatrovateľskú službu
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni.

Obec má vypracované všeobecne záväzné nariadenie **č.1/2012**, ktorým sa upravujú podmienky poskytovania sociálnych služieb obcou Liešťany.

7.1. Základné sociálne poradenstvo

Ide o posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Túto odbornú činnosť obec poskytuje **v rámci svojej originálnej pôsobnosti** a nie ako samostatnú činnosť, na ktorú je potrebná registrácia.

7.2. Domáca opatrovateľská služba

Domáca opatrovateľská služba (ďalej len „opatrovateľská služba“) je v obci Liešťany zabezpečovaná od roku 2003, keď došlo k prenosu výkonu kompetencií zo štátnej správy na samosprávu. Bola poskytovaná v súlade so zákonom č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (t. č. je zrušený, platil do 31.12.2008). Cieľovou skupinou sú občania s nepriaznivým zdravotným stavom a sú odkázaní na tento druh sociálnej služby. Opatrovateľskú službu zabezpečujú opatrovateľky v zamestnaneckom pomere s obcou.

Poskytovanie opatrovateľskej služby podľa § 41 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách je zabezpečované na základe žiadosti občana, ktorý je v nepriaznivej sociálnej situácii podľa miestnej príslušnosti trvalého alebo prechodného pobytu v obci Liešťany. Podmienky poskytovanie upravuje **VZN č. 1/2012**. Obec nemá vypracovaný cenník jednotlivých úkonov opatrovateľskej služby.

Táto služba umožňuje **zotrvanie klienta v prirodzenom prostredí bez pretrhnutia podporných sociálnych väzieb**. V mnohých prípadoch umožňuje predísť veľmi zaťažujúcej krízovej sociálnej situácii, za ktorú sa považuje odchod člena rodiny v seniorskom veku do pobytového zariadenia, čo je často sprevádzané vznikom psychických zranení z pocitov neprijatia a nevďačnosti na jednej strane a neschopnosti postarať sa na strane druhej.

Opatrovateľky v rámci opatrovateľskej služby zabezpečujú pomoc pri:

I. **Sebaobslužných úkonoch** - hygiena (osobná hygiena + celkový kúpeľ), stravovanie (obsluha, porciovanie, kŕmenie), toaleta, obliekanie a vyzliekanie, mobilita.

II. **Úkonoch starostlivosti o klientovu domácnosť** - nákup potravín, príprava jedla, varenie, donáška jedla do domu, umytie riadu, bežné upratovanie v domácnosti, obsluha bežných spotrebičov, starostlivosť o bielizeň – pranie a žehlenie, vynášanie drobného odpadu, donáška uhlia a dreva.

III. **Základných sociálnych aktivitách** - sprievod na lekárske vyšetrenie, na vybavenie úradných záležitostí.

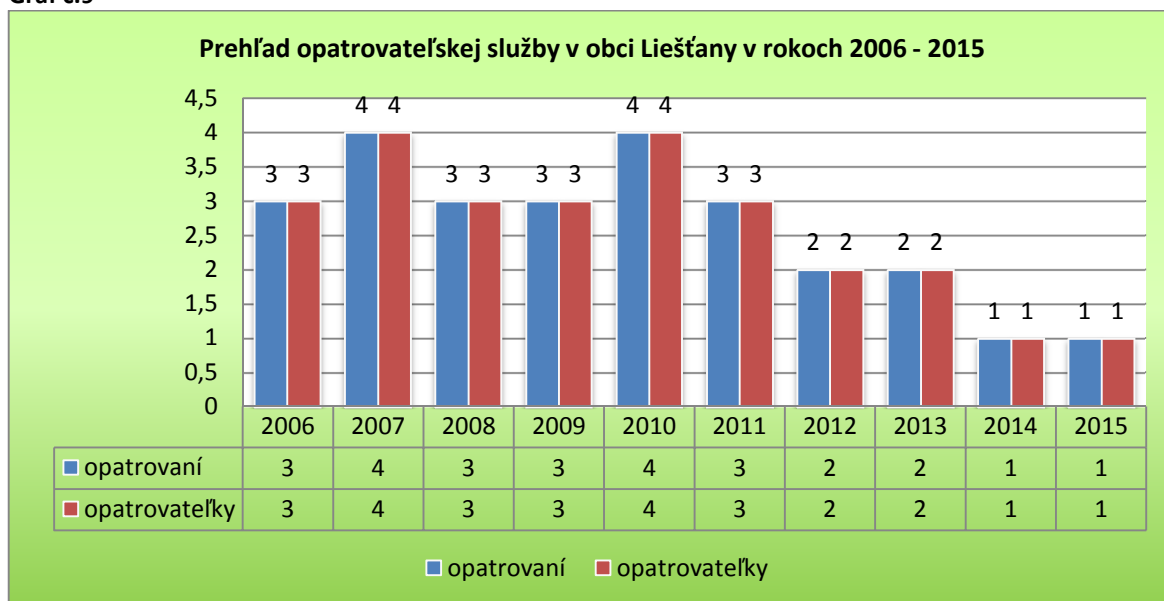
IV. **Dohľad** - v určenom čase, nepretržitý dohľad.

Počet opatrovateliek v obci je závislý od počtu opatrovaných osôb. Stav opatrovateľskej služby má klesajúcu tendenciu, čo je evidentné aj z grafu č.9. V sledovanom období od roku 2006 obec túto službu poskytla ročne priemerne 3 klientom. Na 1 klienta pripadla 1 opatrovateľka. Pokles v oblasti zabezpečovania

opatrovateľskej služby je jednak dôsledkom úmrtia klientov, ale aj dôsledkom zmien súvisiacich s novelizáciou zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách (predovšetkým požadované vzdelanie).

Graf č.9

Zdroj: SOÚ Nováky

Častejším spôsobom starostlivosti je forma celoročnej starostlivosti, ktorú zabezpečujú rodinní príslušníci prostredníctvom **peňažného príspevku na opatrovanie**, poskytovaného z úrovne ÚPSVaR (viď. tab. č. 14).

Tabuľka č. 14: Prehľad poskytovania príspevku za opatrovanie – rok 2015

Celkový počet opatrovaných fyzických osôb s ŤZP	16
z toho počet opatrovaných osôb vo veku od 18 do 24 rokov	2
z toho počet opatrovaných osôb vo veku od 25 do 64 rokov	5
z toho počet opatrovaných osôb vo veku nad 65 rokov	9
z toho počet osôb - poberateľov starobného dôchodku	6

Zdroj: ÚPSVaR Prievidza (rok 2015, stav k 31.12.2015)

Obec Liešťany v súlade so zákonom č. 448/2008 o sociálnych službách na základe žiadosti klienta o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu vydáva rozhodnutie o odkázanosti na opatrovateľskú službu. Túto činnosť obec realizuje v spolupráci so SOÚ pre opatrovateľskú službu v Novákoch.

7.3. Poskytovatelia sociálnych služieb v obci

Sociálne služby občanom obce poskytuje jeden poskytovateľ, a to obec Liešťany v súčinnosti so Spoločným obecným úradom Nováky, ktorý zabezpečuje administráciu poskytovania sociálnych služieb v obci.

Poskytovatelia sociálnych služieb	Dátum zápisu do registra	Cieľová skupina	Oblasť pôsobnosti	Sídlo poskytovateľa	Zriaďovateľ	Štatutárny zástupca
Obec Liešťany IČO 00318230	02.05.2012	fyzická osoba podľa § 41 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z.	Obec Liešťany	Obecný úrad, 972 27 Liešťany	Obec Liešťany	starosta obce

Fyzická osoba má právo výberu sociálnej služby, formy jej poskytovania a poskytovateľa sociálnej služby. Obec v rozsahu svojej pôsobnosti zabezpečuje dostupnosť sociálnej služby pre fyzickú osobu, ktorá je odkázaná na sociálnu službu a právo výberu sociálnej služby.

Obec fyzickej osobe **poskytne** sociálnu službu, **alebo zabezpečí** poskytnutie sociálnej služby prostredníctvom právnickej osoby, ktorú zriadila alebo založila na tento účel, alebo u iného verejného či neverejného poskytovateľa sociálnej služby.

Ak fyzická osoba má vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, o ktorej poskytnutie žiada, obec v rozsahu svojej pôsobnosti poskytne alebo zabezpečí poskytovanie sociálnej služby najneskôr do 60 dní od doručenia žiadosti o uzatvorenie zmluvy o poskytovanie sociálnej služby.

7.4. Financovanie sociálnych služieb v obci

Z celkového objemu finančných prostriedkov v rokoch 2010 – 2015 **výdavky na sociálnu oblasť** tvorili iba niečo cez **2%**, čo je **nepostačujúce** a značne poddimenzované.

Tabuľka č.15: Prehľad finančných zdrojov obce zameraných na sociálnu oblasť - vývoj v rokoch 2010 – 2013

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Celkový objem finančných prostriedkov obce - výdavkov v rokoch, z toho:	393 587,00	383 394,00	185 488,54	215 590,01	246527,99	237612,59
Čerpanie - soc. oblasť	8 781,03	9 172,00	4 107,94	4 739,68	5738,20	5260,34
Výdavky na sociálnu oblasť v %	2,2	2,4	2,2	2,2	2,3	2,2

Zdroj: Záverečné účty obce, OcÚ Liešťany

Obec v sociálnej oblasti vynakladá zdroje na výdavky spojené s poskytovaním opatrovateľskej služby (náklady na mzdy a odvody do poisťovní), finančné prostriedky jednotlivcom na preklopenie ich ťažkých životných či sociálnych situácií, výdavky súvisiace s poskytnutím stravy v tunajšej školskej jedálni, posedenie so seniormi na Vianoce, usporiadanie Dňa matiek a vecné dary, ktoré sú najstarším občanom obce zakúpené v mesiaci októbri.

Na základe **VZN č. 2/2015 o poskytovaní dávok sociálnej výpomoci** poskytuje obec Liešťany aj finančné príspevky, a to:

- Jednorazovu dávku** poskytnutej občanom v hmotnej núdzi v zmysle § 17 a § 27 zákona č. 417/2013 Z.z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov ;
- mimoriadnu dávku sociálnej pomoci** na zmiernenie mimoriadne zvýšených výdavkov v zmysle § 3 ods. 2 písm. g) a § 3 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov

Zabezpečenie sociálnej pomoci občanovi, ktorý je na ňu odkázaný, sa v súčasnosti však dá dosiahnuť iba viac zdrojovým modelom financovania, a to konkrétne z nasledujúcich možností:

- rozpočet obce Liešťany,
- finančné prostriedky EÚ
- dotácie z ministerstiev
- dotácie z organizácií
- granty
- súkromné zdroje
- dary a finančné príspevky.

7.5. SWOT analýza sociálnych služieb v obci

SWOT analýza je nástroj, ktorý sa používa pri hodnotení danej situácie a stavu, ktorý potrebujeme riešiť. Názov je odvodený od počiatočných písmen: Strengths (silné stránky – interné podmienky, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa), Weaknesses (slabé stránky – interné podmienky, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa), Opportunities (príležitosti – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť k dosiahnutiu cieľa), Threats (ohrozenia – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa).

Zmyslom SWOT analýzy je poskytnúť „vodítka“ pri tvorbe realistických plánov - t.j. naplánovanie priorít a cieľov v oblasti poskytovania sociálnych služieb. Realizácia týchto cieľov by mala na jednej strane riešiť slabé stránky a posilňovať alebo využiť silné stránky. Na druhej strane maximálne využívať príležitosti, ktoré ponúka vonkajšie prostredie a tiež zabezpečiť, aby vonkajšie hrozby mali čo najmenší negatívny vplyv na realizáciu týchto cieľov.

V komunitnom pláne sú spracované samostatné SWOT analýzy pre každú cieľovú skupinu. Keďže niektoré údaje figurujú u všetkých cieľových skupín, bola vypracovaná nasledujúca SWOT analýza sociálnych služieb, ktorá obsahuje zhodné údaje týkajúce sa všetkých skupín.

SOCIÁLNE SLUŽBY V OBCI	
Silné stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> ✓ existencia komisie pri OZ, ktorá je zameraná iba na riešenie sociálnych problémov v obci = sociálna komisia ✓ pozitívny postoj samosprávy k problematike v sociálnej oblasti – deklarovaný záujem o skvalitňovanie sociálnych služieb v obci ✓ dostatok kvalifikovaných sociálnych pracovníkov v rámci obce ✓ flexibilita, empatia a skúsenosti pracovníkov OcÚ z dlhodobej praxe ✓ bezkonfliktnosť obyvateľstva z dôvodu jeho etnickej, rasovej, náboženskej a inej príslušnosti	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nedostatočná informovanosť verejnosti v oblasti sociálnych služieb ✓ absencia budovania systémových riešení pre potreby komunity v sociálnej oblasti (nevyhovujúca organizačná štruktúra, ktorá kumuluje rôznorodé odborné činnosti) ✓ nedostatok finančných prostriedkov na sociálnu oblasť a doplnenie personálu ✓ existencia iba jediného prevádzkovateľa sociálnych služieb (obec) ✓ nedostatočná terénna práca, absencia cieleného vyhľadávania a mapovanie potrieb jednotlivých skupín občanov ✓ nedostupnosť zdravotníckej starostlivosti priamo v obci (v obci nie je lekár ani zdravotné stredisko) ✓ nedostatok kvalifikovaných odborných zamestnancov obce v soc. oblasti ✓ nedostatok skúseností so získavaním finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a rôznych grantov ✓ sociálna izolácia ľudí aj miestnych organizácií (každý sám za seba, nízka miera vzájomnej spolupráce) ✓ nezabezpečená bezbariérovosť vstupu do objektu OcÚ a ďalších dôležitých objektov v obci ✓ nedostatok bezpečných chodníkov a oddychových zón v obci

Príležitosti Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť skupine dosiahnuť cieľ	Ohrozenia Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť skupine dosiahnuť cieľ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ vytvorenie KPSS obce Liešťany = šanca vytvoriť stále poradné pracovné skupiny k riešeniu problémov jednotlivých skupín v obci ✓ sústavné vzdelávanie zamestnancov OcÚ aj v sociálnej oblasti ✓ aplikovať a realizovať nové právne predpisy v sociálnej oblasti ✓ zostavenie sociálnej komisie z občanov, ktorí sú odborníci, majú skúsenosti, alebo sa o sociálnu oblasť aktívne zaujímajú ✓ nadviazať spoluprácu s okolitými obcami = príležitosť vytvoriť pracovné miesto pre soc. pracovníka pre viac obcí súčasne, čím sa znížia a rozdelia náklady na financovanie zamestnanca ✓ zavedenie funkčnej komunikácie medzi občanmi a Obecným úradom v Liešťanoch = možnosti využitia prostriedkov modernej komunikácie s občanmi (internet, webová stránka obce, obecný rozhlas, tlačené letáky a ďalšie) ✓ Využiť dostupné finančné zdroje a možnosti financovania (ESF, granty, VÚC, MPSVaR, MF a pod.) ✓ vytvoriť zásobník projektov so zameraním na jednotlivé skupiny občanov ✓ podporovanie a využívanie potencionalu dobrovoľníkov a aktívnych obyvateľov ✓ využívať moderné komunikačné prostriedky, chýbajú tlačené informácie a ďal.) ✓ využiť pozitívne a v praxi overené skúsenosti z iných miest, obcí i organizácií ✓ zapojiť do práce s CS dobrovoľníkov a vytvoriť funkčný systém spolupráce s dobrovoľníkmi ✓ vytvoriť funkčný systém profesionálov a dobrovoľníkov s cieľovou skupinou	<ul style="list-style-type: none"> ✓ nedostatok finančných prostriedkov ✓ legislatíva často nekorešpondujúca s reálnymi problémami ✓ časté zmeny v legislatíve a ich nestabilita ✓ personálne zmeny po komunálnych voľbách ✓ byrokracia a administratívna náročnosť ✓ zneužívanie politickej moci ✓ cenová nedostupnosť niektorých sociálnych služieb pre klientov ✓ nedostatok pobytových zariadení v blízkosti bydliska ✓ nedostatok spätnej väzby od verejnosti ✓ apatia, rezignácia a nezáujem verejnosti aj vlastnej rodiny o riešenie problémov jej člena ✓ zvyk na inštitucionálne formy pomoci, pasivita ľudí (malá participácia na riešení) ✓ nízke finančné ohodnotenie osôb, ktoré pracujú v sociálnej sfére ✓ grantové programy nezodpovedajúce potrebám komunity ✓ zlý systém financovania projektov (refundácie – najskôr musím použiť vlastné zdroje)

8 Cieľové skupiny (CS)

Na základe východiskovej analýzy, analytických prieskumov, ako aj vo vzťahu k potrebám občanov obce, monitorovaných formou dotazníkového prieskumu, bolo komunitné plánovanie sociálnych služieb v obci Liešťany zamerané špecificky na tri nosné cieľové skupiny (ďalej len „CS“) občanov obce:

- Deti a mládež
- Rodiny s deťmi
- Seniori a ťažko zdravotne postihnutí občania (ich problémy súvisia hlavne so zhoršením zdravotného stavu, mobility a potreby pomoci druhej osoby/ asistencie)

9 DETI, MLÁDEŽ A RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Sociálne služby vo vzťahu k predmetnej CS je potrebné prioritne orientovať na **sociálne ohrozené rodiny, rodiny v kríze a mladých ľudí**. Táto CS je v riziku ohrozenia v dôsledku vznikajúcich sociálnych a ekonomických problémov a bude si taktiež vyžadovať zvýšenú sociálnu intervenciu aj zo strany samosprávy pri riešení jej krízových situácií.

SOCIÁLNE OHROZENÉ DETI A MLÁDEŽ

Deti a mládež je najcitlivejšia sociálna skupina, ktorej vývin a budúcnosť je vo veľkej miere ovplyvňovaný sociálnymi problémami a zmenami v spoločnosti. Do kategórie ohrozené deti a mládež spadajú:

- deti žijúce v nevyhovujúcom rodinnom prostredí (zanedbávané deti a mládež zo strany rodičov – nedostatočná úroveň záujmu a starostlivosti o výchovu, zabezpečovanie základných životných potrieb a pod.),
- deti zo sociálne slabších rodín,
- deti ohrozené syndrómom CAN (týrané, zneužívané a zanedbávané deti),
- deti a mládež s poruchami správania a s tendenciami k asociálnemu správaniu,
- deti s problémom záškoláctva,
- „mladí dospelí“ po ukončení ústavnej starostlivosti.

RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA

Túto cieľovú skupinu tvoria:

- mladé rodiny;
- viacdtné rodiny alebo neúplné rodiny;
- matky s maloletými deťmi;
- matky a ženy, ktoré sú obeťami domáceho násillia.

Najzraniteľnejšie sú mladé rodiny, pretože môžu byť zasiahnuté súčasne viacerými ohrozujúcimi vplyvmi, ako sú napríklad:

- nezamestnanosť a tým spôsobená hmotná núdza, chudoba, sociálne vylúčenie, strata bývania
- rodiny (úplné aj neúplné) a s tým súvisiace sociálno-patologické javy, (výchovné a vzdelávacie problémy detí v rodine, záškoláctvo, závislosti, šikanovanie, CAN, a iné)
- užívanie alkoholu alebo iných návykových látok (najmä ako prostriedok na odbúranie stresu)
- zdravotné postihnutie členov rodiny a z toho vyplývajúce dôsledky
- ostatné ťažké životné situácie, ktoré môžu zásadne ovplyvniť funkčnosť rodiny.

Ohrozená rodina - rodina, ktorá sa ocitla pod vplyvom vonkajších a vnútorných faktorov, ktoré ju ohrozujú. Pri ohrozenej rodine sa nemusí nevyhnutne vyskytnúť problémové - neželané správanie, ktoré by priamo ohrozilo dieťa či iného člena rodiny.

Rodina v kríze - rodina, v ktorej sa vplyvom ohrozujúcich faktorov vyskytlo problémové (neželané) správanie, najmä násillie, agresia, zneužívanie a zanedbávanie detí, zneužívanie alkoholu a iných návykových látok.

Dlhodobým neriešením krízovej situácie dochádza k rozkladu rodiny, v konečnom dôsledku až odlúčenie detí od rodičov na základe rozhodnutia súdu. Krízové situácie v rodine môžu mať však aj „mäkšiu podobu“, a to najmä nesúlad medzi partnermi, nevera, rozchod, rozvod manželov. Aj v takýchto situáciách dochádza k akútne alebo chronickému zhoršeniu psychickej pohody členov rodiny a najmä detí.

9.1. Základný legislatívny rámec

Základný právny rámec, ktorý upravuje potreby tejto cieľovej skupiny je **zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov** v znení neskorších predpisov a **zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine** v znení neskorších predpisov

Z ostatných súvisiacich právnych predpisov je pre túto skupinu dôležitý:

- zákon č. **448/2008 Z. z.** o sociálnych službách (predovšetkým po novelizácii platnej od 1.1.2014)
- zákon č. **282/2008 Z. z.** o podpore práce s mládežou - **§ 6 definuje povinnosti obce** na tomto úseku nasledovne: *Obec na úseku starostlivosti o mládež predovšetkým podporuje organizovanie práce s mládežou, podporuje aktivitu zdravotne postihnutej mládeže, utvára podmienky na rozvoj práce s mládežou, podporuje iniciatívy v rámci práce s mládežou a ďalšie aktivity.*

9.2. Zastúpenie cieľovej skupiny v obci

Skupina detí a mládeže do 26 roka života tvorí v obci približne 29% z celkového počtu obyvateľov obce. **Najpočetnejšia** je skupina detí **od 7 do 15** rokov, čiže v podstate žiaci navštevujúci základnú školu. Presné údaje o počte **ohrozených** detí a mladistvých **sa štatisticky nezisťujú**. Na základe súčasnej sociálno-ekonomickej situácie sa však predpokladá nárast početnosti tejto sociálnej kategórie.

Tab. č.16: Deti a mládež – vekové zloženie; stav k 31.12.2015

	Muži	Ženy	Spolu
do 6 rokov	40	39	79
7 - 15 rokov	59	51	110
16 - 19 rokov	36	32	68
20 - 25 rokov	38	42	80
Spolu	173	164	337

9.3. Služby a aktivity pre deti, mládež a rodiny v obci

Výchovno – vzdelávaciu činnosť v obci Liešťany zabezpečuje **Základná škola s materskou školou Liešťany** s vyučovacím jazykom slovenským pre 1.-4. ročník. V rámci základnej školy pôsobí aj **Školský klub detí**. Školu aj materskú školu navštevujú prevažne deti z Liešťan a Nevidzian. Školská starostlivosť pre ročníky 6.-9. základnej školy je zabezpečovaná prostredníctvom Základnej školy Nitrianske Rudno aj Čavoj. Stredné a vysoké školy študenti obce navštevujú v mestách Nováky, Prievidza i mimo kraja.

Základnými zložkami systému **výchovného poradenstva a prevencie** sú zariadenia výchovného, psychologického a špeciálno-pedagogického poradenstva a prevencie, ktorých súčasťou je:

- centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (CPPPaP),
- centrum špeciálno-pedagogického poradenstva (CŠPP).

ZŠ **spolupracuje s CPPPaP v Prievidzi**, ktoré poskytuje žiakom prostredníctvom špeciálnych pedagógov a psychologov odbornú starostlivosť žiakom, ktorí to potrebujú - diagnostikovanie, odporúčania pre pedagógov i rodičov a pokyny k metodickým postupom a hodnoteniu, ktoré treba pri práci s jednotlivými deťmi rešpektovať. Veľkým pozitívom je aj **poskytovanie logopedickej intervencie** žiakom ZŠ aj MŠ priamo v budove školy, ktorá je deťom poskytovaná v spolupráci s CŠPP pri ZŠI pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou v Brezolupoch.

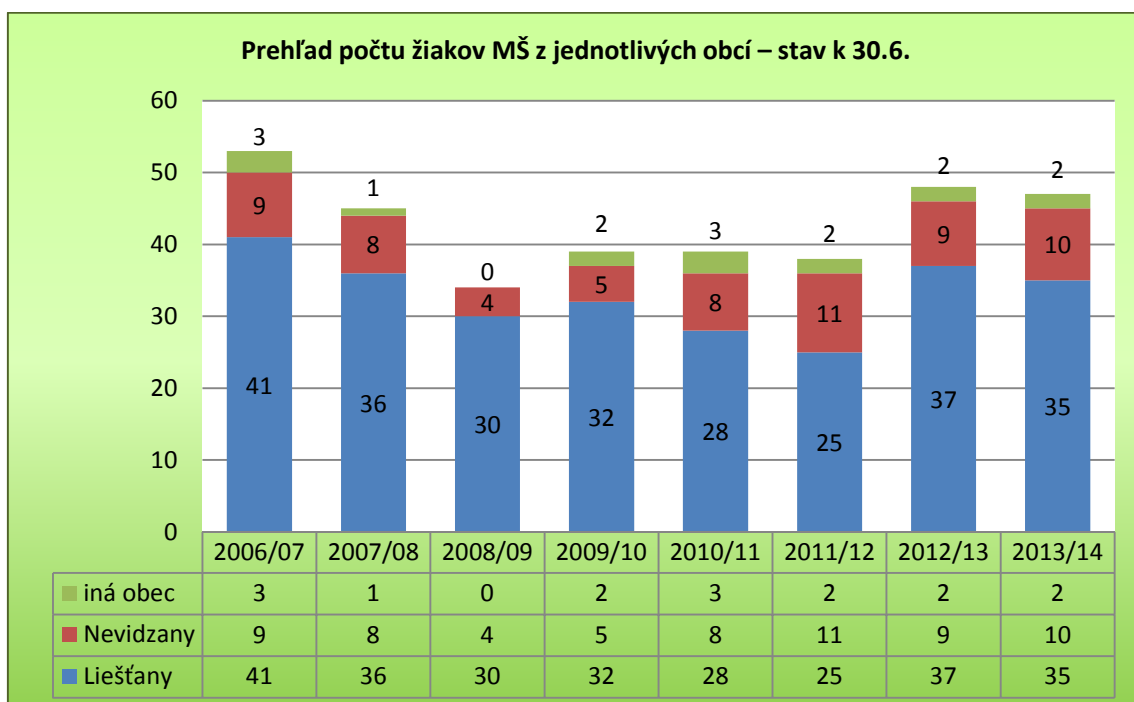

V obci sa nachádza 2-riedna **materská škola**, ktorú navštevujú prevažne deti z Liešťan a Nevidzian, ale aj iných obcí (graf č. 10). Poskytuje celodennú výchovnú starostlivosť deťom s výchovným jazykom slovenským, vo veku od troch do šesť rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou. Návštevnosť MŠ má mierne kolísavý charakter. **Priemerná ročná návštevnosť** detí do MŠ za sledované obdobie predstavuje **42,88 dieťaťa**.

Tabuľka č.17: Prehľad počtu žiakov MŠ v jednotlivých školských rokoch – stav k 30.6.

	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16
Spolu	34	39	39	38	48	47	44	42

Graf č.10

Výkon sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately pre sociálne ohrozené deti a mládež z obce Liešťany vykonáva ÚPSVaR v Prievdzi prostredníctvom oddelenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately. V prípade potreby pomoci (napr. v prípade problémové správanie detí ako sú klamstvá, záškoláctvo, úteky z domu, prejavy agresie, šikanovanie, zneužívanie drog, závislosti) sa rodič (zákonný zástupca) môže obrátiť na toto oddelenie, kde im sociálny kurátor poskytne poradenstvo a navrhne vykonanie alebo zabezpečí vykonanie opatrení sociálnej kurately. V roku 2014 v obci Liešťany bolo vykonaných **7** takýchto opatrení.

V ZMYSLE ZÁKONA Č. 305/2005 O SOCIÁLNOPRÁVNEJ OCHRANE DETÍ A SOCIÁLNEJ KURATELE A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV	
Celkový počet rodín, v ktorých boli vykonávané opatrenia SPO a SK	7

Zdroj: ÚPSVaR Prievdza (rok 2014, stav k 15.6.2014)

Referát poradensko-psychologických služieb (ďalej len „RPPS“) ÚPSVaR v Prievdzi je špecializovaným pracoviskom, kde poradenský psychológ alebo odborný poradca môže rodičom pomôcť hľadať nové alebo efektívnejšie výchovné štýly pri problémoch ich dieťaťa. Počas konzultácii možno objaviť možné príčiny problémov so správaním u ich dieťaťa. V prípade, že to bude potrebné môže rodičom odporučiť iných odborníkov.

RPPS prostredníctvom svojich zamestnancov ponúkajú odbornú pomoc klientom na dobrovoľnej báze alebo na odporúčanie odboru sociálnych vecí a rodiny, súdu alebo lekára. Odborní poradcovia – psychológovia poskytujú tiež nasledovné služby:

- individuálne poradenstvo,
- párové a manželské poradenstvo,
- rodinné poradenstvo,
- rozvodové a porozvodové poradenstvo,
- poradenstvo a príprava žiadateľov o osvojenie alebo pestúnstvo a profesionálnu rodinu.

V oblasti **voľnočasových a kultúrnych aktivít** určených tejto CS obec obnovila v roku 2012 podujatie pre mladé rodiny s názvom „Uvítanie detí do života“, ktoré sa pripravuje 2-krát ročne. Ďalším relatívne novým podujatím, ktoré obec začala pripravovať v roku 2011 je „Deň detí“. Každoročne v rámci zachovávanía zvykov sa hlavne mládež podieľa na príprave Fašiangov. V **športovej oblasti** v obci veľmi aktívne pôsobí TJ Športklub Liešťany. Taktiež je možné navštevovať aj fitness centrum.

9.4. SWOT ANALÝZA – CS deti, mládež a rodiny v riziku sociálneho vylúčenia

DETI, MLÁDEŽ a RODINY V RIZIKU SOCIÁLNEHO VYLÚČENIA	
Silné stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Slabé stránky Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> ✓ existencia materskej škôlky ✓ existencia základnej školy – 1. Stupeň ✓ spolupráca školy s CPPP a ČŠPP - logopedická starostlivosť o deti v ZŠ a MŠ ✓ možnosť integrácie žiakov so zdravotným postihom v ZŠ a MŠ, individuálny prístup ✓ futbalové ihrisko ✓ fungujúci futbalový klub ✓ zriadenie elokovaného pracoviska ZUŠ v obci od septembra 2014 ✓ pravidelné/tradičné aktivity pre deti, mládež a rodiny (Deň detí, Uvítanie detí, Fašiangy...) ✓ nárast vysokoškolsky vzdelaných mladých ľudí ✓ existencia komisie pri OZ pre mládež, kultúru a šport	<ul style="list-style-type: none"> ✓ chýbajúce voľnočasového zariadenia na stretávanie sa a organizovanie spoločných podujatí pre deti, mládež, mamičky na RD ✓ nie sú vytvorené podmienky pre zdravý spoločenský život mladých ľudí – priestory, v ktorých by sa mohli stretávať bez fajčenia a alkoholu ✓ nevyšporiadané vlastnícke vzťahy = nemožnosť žiadať granty a dotácie na vybudovanie nových, alebo rekonštrukciu existujúcich ihrísk ✓ zatiaľ nezískané dotácie na výstavbu športovísk, ihrísk z možných grantov ✓ nedostatočné využitie existujúcich športovísk (ihriská, fitness...) ✓ nedostatok oddychových zón, parkov a detských ihrísk ✓ ponuka voľno-časových aktivít niekedy nezohľadňuje záujmy a potreby detí a mládeže ✓ neexistujúce a dostupné možnosti pre rodičov na RD/MD v oblasti vzdelávania sa ✓ nárast nevhodných foriem využívania voľného času (ničnerobenie, návšteva pohostinstiev, fajčenie a pod.) ✓ výskyt požívania nealkoholových návykových látok ✓ nedostatok spoločenských podujatí pre rodiny ✓ deň matiek obec pripravuje iba pre špecifickú skupinu žien ✓ nízke zastúpenie mladých ľudí v samosprávnych orgánoch ✓ nedostatok voľných pozemkov na stavbu RD

Príležitosti Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť skupine dosiahnuť cieľ	Ohrozenia Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť skupine dosiahnuť cieľ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ využitie aktívnych obyvateľov obce ✓ využitie potenciálu osobnosti mladých ľudí ✓ vyčlenenie a zabezpečenie priestoru pre realizáciu aktivít mládeže a spolupracovať pri ich organizovaní ✓ vytvorenie nových a pokračovanie v už rozbehnutých pravidelných/tradičných aktivitách pre mladé rodiny (Deň matiek, Deň otcov, Deň detí,...) ✓ možnosť etapového vybudovania multifunkčného ihriska ✓ využitie existujúcich poľných ciest pre vybudovanie cyklotrás ✓ nadviazanie užšej spolupráce hlavne so ZŠ N. Rudno = monitorovanie rizikového správania žiakov z obce ✓ nadviazanie spolupráce s farským úradom a v rámci toho s detskými a mládežníckymi cirkevnými organizáciami (napr. Erko) ✓ podpora účasti mládeže na živote v obci – participácii = pravidelné zaraďovanie mladých do obecných komisií, postupné vychovávanie mladých miestnych lídrov, vzdelávanie v oblasti rozvoja participácie ✓ pravidelné stretnutia mládeže s členmi obecnej samosprávy ✓ vytvorenie koncepcie práce s mládežou na miestnej úrovni, ✓ zabezpečenie monitorovania potrieb a požiadaviek mládeže a mladých rodín s deťmi ✓ nadviazanie spolupráce s organizáciami v okrese, ktoré sa venujú práci s deťmi, mládežou a rodinou	<ul style="list-style-type: none"> ✓ úbytok detí a nová legislatíva – riziko zrušenia ZŠ ✓ zlá sociálna situácia rodín a finančná náročnosť voľnočasových aktivít ✓ apatia, ľahostajnosť a únik mladých ľudí do pasivity a ničnerobenia ✓ komercializácia foriem voľného času, nevhodné návyky detí a mládeže pri zaobchádzaní s voľným časom ✓ rizikové správanie mládeže (vandalizmus, závislosti, šikana, agresivita...) ✓ nedôvera mladých ľudí v spoluprácu s dospelými, podceňovanie mladých ľudí, ich schopností a skúseností ✓ neochota predstaviteľov obce akceptovať mladých ako partnerov = snaha riešiť veci rozhodnutím zhora namiesto podpory iniciatívy zdola (o nás, bez nás) ✓ nedostatočná činnosť komisií OZ ✓ odliv vzdelanej a aktívnej mládeže z obce za lepšími podmienkami, za prácou ✓ nevyužívanie ani dostupných možností participovať na obsahu, koncepcii a organizácii činnosti voľno-časových aktivít

9.5. Potreby rozvoja sociálnych služieb pre CS

- **podpora preventívnych aktivít** zameraných na elimináciu rizikových a nežiaducich javov (prevencia záškoláctva, šikanovania, delikvencie, zvýšeného násillia, bezpečného používania internetu, prevencie drogových závislostí a pod.), pričom osobitnú pozornosť je potrebné venovať ochrane a podpore detí a mládeže zo sociálne slabých rodín,
- **podpora aktivít zmysluplného trávenia voľného času a podpory zdravého životného štýlu** s cieľom predchádzania rizikovým a nežiaducim javom, nakoľko voľnočasové aktivity, zohrávajú v živote mladého človeka čoraz dôležitejšiu úlohu, pričom sa nejedná len o funkciu socializačnú, ale rastúci význam nadobúda aj jeho funkcia kompenzačná (vyrovnávanie pracovnej a školskej záťaže) a najmä preventívna (voľnočasové aktivity s možnosťami využitia hodnotových orientácií ako súčasť ochrany pred negatívnymi spoločenskými javmi).
  - **rozvoj športovej a záujmovej infraštruktúry pre CS,**
  - **rozvoj spolupráce so subjektmi** (štátne, občianske a cirkevné združenia a neziskové organizácie) poskytujúcimi sociálne, právne, psychologické a ostatné poradenstvo cieľovej skupine,
  - **podpora aktivít zameraných na medzigeneračnú solidaritu** (spoločné aktivity seniorov a mládeže),

- **podpora aktivizácie mládeže** s cieľom podpory vlastného „organizovania sa“ a zapájania sa do verejného života,
- **podpora komunitného dobrovoľníctva** s cieľom zvyšovania občianskej angažovanosti a posilňovania pocitu príslušnosti občanov k ich komunite,
- **rozvoj poradenstva pre rodiny a matky s deťmi** - realizovanou činnosťou poradenstva sa umožní riešenie mnohých situácií klienta ešte pred tým, než by musela byť poskytnutá intervencia v podobe priamej krízovej intervencie či dlhodobej sociálnej služby.

S trávením voľného času úzko súvisí téma **návykových látok**. Už i na dedinách sa môžeme stretnúť s distribúciou rôznych drog, čo mladým ľuďom (pokiaľ podľahnú) znemožní ich realizáciu v ďalšom živote. Aj keď sme túto oblasť bližšie neskúmali, z dotazníkového prieskumu a z následných rozhovorov vyplynulo, že už aj v **Liešťanoch je rozvinutá užívateľská scéna nealkoholových drog**. Ako vyplynulo najmä z rozhovorov mládež vníma marihuanu ako významný prostriedok pre zaháňanie nudy a je prirodzenou súčasťou stretávania s kamarátmi. Bohužiaľ u niektorých osôb nie je výnimkou ani užívanie iných tvrdších návykových látok. Samostatnú kapitolu potom tvorí alkohol. Cieľovej skupine je v obci **bežne dostupný**.

10 SENIORI

Starnutie populácie, t.j. zvyšovanie podielu starších a starých ľudí v spoločnosti sa na základe demografických prognóz jednoznačne ukazuje ako neodvratne prebiehajúci proces. Starší a starí ľudia predstavujú stále rastúcu skupinu občanov, vrátane obce Liešťany. Je preto nevyhnutné, aby sa táto skupina občanov žijúcich v obci stala predmetom intenzívnejšieho záujmu, prioritne z hľadiska rôznorodej a komplexnej sociálnej starostlivosti.

Cieľovú skupinu seniorov predstavujú občania dôchodkového veku. Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny seniorov, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb.

Charakteristickým znakom tejto cieľovej skupiny je:

- **zhoršujúci sa zdravotný stav a rast miery chorobnosti** (počnúc zhoršenou pohyblivosťou, väčšou únavou až po vážne zdravotné problémy a invaliditu) a tým zvyšujúca sa závislosť na sociálnej pomoci,
- **menšie ekonomické a finančné možnosti** seniorov spôsobené jednak nízkym príjmom v dôchodkovom veku alebo vdovstvom (strata dôchodku partnera a problémami pri platení mesačných výdavkov a pod.),
- **úbytok sociálnych kontaktov** spôsobený aj dvoma vyššie uvedenými dôvodmi, ale aj ovdovením, vrátane bezdetných seniorov, čím prichádza k sociálnemu vylúčeniu.

Aj napriek vyšpecifikovaniu vyššie spomínaných charakteristík skupina seniorov netvorí homogénnu skupinu. Rozdiely sú dané vekom, zdravotným stavom a podmienkami v akých prežili svoj život. **Nie je jednoduché stanoviť a naformulovať opatrenia, ktoré by riešili problematiku seniorov a pritom rešpektovali špecifiká všetkých skupín dôchodcov.** Napr. vo vekovej skupine 60 – 65 rokov je percento potreby sociálnych služieb zanedbateľné v porovnaní s celou skupinou senióri.

10.1. Základný legislatívny rámec

Základný právny rámec, ktorý upravuje potreby tejto cieľovej skupiny tvoria predovšetkým:

- zákon č. **448/2008 Z. z.** o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.

- **Národný program Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami 2012**, ciele ktorého by mali byť uplatňované nielen v rámci jedného roka (2012), ale trvale.
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike a Národný akčný plán prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2012 – 2015.

Súčasným trendom a smerovaním v súvislosti so seniormi je prechod ku komunitným službám, ktoré zabezpečujú jednotlivcovi nezávislý život, aktivitu a sociálnu participáciu a (ak je to možné) obnoviť rodinné a priateľské väzby, vytvárať nové siete sociálnych vzťahov, využívať a rozširovať existujúce terénne a ambulancné služby využívané miestnymi obyvateľmi, ktorí sú rovnako odkázaní na takéto služby.

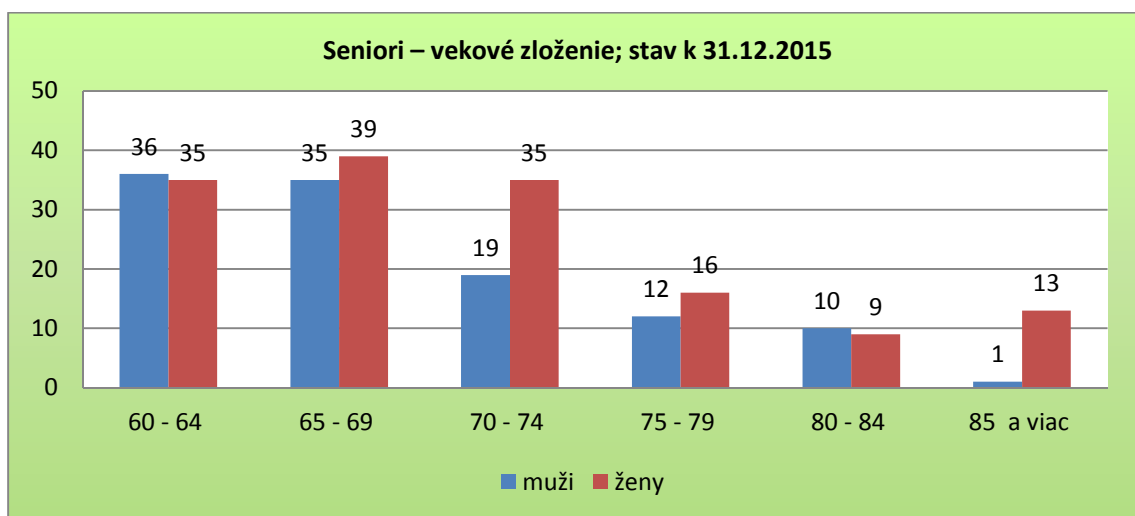
10.2. Zastúpenie cieľovej skupiny seniori v obci:

Skupina seniorov (pre potreby tohto dokumentu sme zvolili hranicu občanov nad 60 rokov) je zastúpená v obci Liešťany 19,14% (stav k 30.4.2014). Z grafu č. 5 je možné vidieť, že najpočetnejšia je skupina seniorov vo veku od 60 - 64 rokov a 60 - 69 rokov. Pri tejto skupine dôchodcov je predpoklad, že nemajú vážnejšie zdravotné problémy a ich prioritou v oblasti je aktívne zapájanie sa do komunitného a spoločenského života. Zároveň sú však potenciálnymi prijímateľmi sociálnych služieb v budúcnosti. Seniori nad 70 rokov sú najohrozenejší sociálnym vylúčením a potreba zabezpečenia dostatočnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti pri tejto kategórii narastá.

Tabuľka č. 18: Seniori – vekové zloženie stav k 31.12.2015

	Muži	Ženy	Spolu
60 - 64 rokov	36	35	71
65 - 69 rokov	35	39	74
70 - 74 rokov	19	35	54
75 - 79 rokov	12	16	28
80 - 84 rokov	10	9	19
85 a viac rokov	1	13	14
SPOLU:	113	147	260

Graf č.11

10.3. Služby a aktivity pre seniorov v obci

Poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov:

V oblasti poskytovaných služieb seniorom ako aj občanom so špeciálnymi potrebami je k dispozícii **opatrovateľská služba, donáška stravy a základné sociálne poradenstvo** poskytované počas pracovných dní, v mimopracovných dňoch v prípade akútnej potreby nie je zabezpečený žiadny servis. Donáška stravy je taktiež zabezpečená iba počas pracovných dní.

Spoločenské aktivity pre seniorov:

V obci pôsobí miestny spolok Jednoty dôchodcov Slovenska, kde sa seniori stretávajú pravidelne raz za týždeň v Klube dôchodcov v priestoroch OcÚ v Liešťanoch.

Obec pravidelne počas roka pripravuje pre seniorov rôzne podujatia. Pri príležitosti „Mesiaca úcty k starším“ členovia sociálnej komisie navštevujú s malým darčekom obyvateľov obce, ktorí v danom roku dovърšili 85 a viac rokov života a taktiež sa pri uvedenej príležitosti realizuje posedenie pre skupinu seniorov nad 65 rokov. Taktiež každoročne obec organizuje „Posedenie pod jedličkou“, na ktoré pozývajú seniorov vo veku nad 70 rokov. Posedenie je sprevádzané kultúrnym programom, občerstvením a odovzdaním „vianočného“ darčeka. Na seniorov si obec spomína aj pri príležitosti „Dňa matiek“. V rámci tohto dňa je pre matky – seniorky nad 65 rokov pripravené podujatie s kultúrnym programom, darčekom a občerstvením.

10.4. SWOT ANALÝZA – seniori

SENIORI	
Silné stránky (toto sa nám darí, na tomto môžeme ďalej budovať)	Slabé stránky (toto sa nám nedarí, toto treba vylepšiť)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ existujúca opatrovateľská služba ✓ zabezpečovanie donášky stravy zo ZŠ Liešťany ✓ fungujúci klub dôchodcov ✓ pravidelné kultúrne a spoločenské aktivity pre seniorov v rámci obce (Deň matiek, Mesiac úcty k starším, Posedenie pod jedličkou) ✓ pozitívny postoj samosprávy k problematike seniorov ✓ dostupnosť základných potravín a potrieb v obchodoch v každej časti obce ✓ zabezpečená duchovná starostlivosť zo strany farského úradu ✓ k spokojnosti zastúpené kaplnky v každej časti obce ✓ záujem seniorov o veci verejné (záujem kandidovať za poslancov, pracovať v komisiách OZ, majú možnosť byť aktívni vo volebných komisiách) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ťažká finančná situácia mnohých seniorov ✓ nedostatočná informovanosť o sociálnych službách, absencia poradenstva /sociálne, právne/ ✓ neporozumenie rozdielu medzi poberaním príspevku na opatrovanie a opatrovateľskou službou ✓ v obci sa neposkytuje zdravotnícka starostlivosť - nie je lekár ✓ absentuje prepravná služba najmä pre imobilných klientov; za službami lekárov musia obyvatelia obce cestovať ✓ chýba denný stacionár (“škôlka pre seniorov“) ✓ obedy sa nedonášajú aj cez víkendy ✓ chýba odľahčovacia služba ✓ slabá informovanosť o aktivitách obce, či už všeobecne, alebo konkrétne zameraných na seniorov ✓ málo oddychových zón, málo lavičiek ✓ zlý stav niektorých chodníkov a ich nedostatok; nebezpečenstvo bezprostredného ohrozenia seniorov

Príležitosti (toto môžeme v budúcnosti využiť, tieto faktory nám môžu pomôcť splniť stanovený cieľ)	Ohrozenia (toto môže v budúcnosti našu snahu ohroziť, tieto faktory ale nevieme a nemôžeme ovplyvniť)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ zvyšovať osvetu v oblasti starostlivosti o seniorov (prevažuje očakávanie cudzej pomoci, pred pomocou rodiny) ✓ skvalitniť sociálne služby prostredníctvom dozvedania miestnych občanov – zdravotná asistencia, opatrovatelstvo, spoločníčky, ✓ zvyšovať právne povedomie seniorov samotných ✓ v rámci regiónu nadviazať spoluprácu s organizáciami, ktoré sa venujú problematike seniorov (Fórum pre pomoc starším, iné kluby dôchodcov, ...) ✓ lepšie využitie potenciálu dobrovoľníckych aktivít (mladí dôchodcovia, stredoškóľáci, aktívni seniori z klubu dôchodcov) ✓ vťahnutie nových ľudí do aktivít klubu dôchodcov ✓ využitie dostupných možností na informácie o činnosti klubu dôchodcov (web stránka, letáky, ...) ✓ v spolupráci s farským úradom možnosť vytvárať duchovné programy pre seniorov ✓ vytváranie príležitostí pre medzigeneračnú spoluprácu (seniori – mladé rodiny) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ populácia seniorov v obci porastie rýchlejšie, ako bude obec schopná zabezpečiť ich potreby v oblasti sociálnych služieb ✓ cenová nedostupnosť služieb pre seniorov v neverejných zariadeniach ✓ nedostatok pobytových zariadení v blízkosti pôvodného bydliska ✓ paradox nízkeho záujmu o služby; klienti vnímajú služby ako drahé ✓ nedostatok politickej vôle zo strany OZ venovať pozornosť problematike seniorov a na podporu aktivít spojených s poskytovaním soc. služieb; ✓ nepriaznivé rozhodovanie poslancov o pridelovaní financií ✓ nezáujem verejnosti aj vlastnej rodiny o riešenie problémov jej člena – seniora ✓ nedostatok kompetentných odborných pracovníkov ✓ legislatívne prekážky ✓ apatia a rezignácia seniorov, nezáujem o služby a aktivity

10.5. Potreby rozvoja sociálnych služieb pre CS seniori

Neustále rastúci podiel tejto cieľovej skupiny si v budúcnosti vyžaduje riešiť tento stav **udržaním doterajších a vybudovaním nových ambulantných a terénnych sociálnych služieb**. Mnohí seniori žijú totiž osamote a s najbližšími príbuznými nie sú v pravidelnom osobnom kontakte. Často sú odkázaní na pomoc najbližšieho susedského prostredia a okolia. Napriek tejto zložitej situácii nechcú v pokročilom veku meniť svoje doterajšie prostredie, v ktorom prežili desiatky rokov. Do pobytových zariadení sociálnych služieb pre seniorov odchádzajú spravidla v dôsledku kritickej straty schopnosti sebaobsluhy, ich odchod do neznámeho prostredia je často bolestný pre nich, ale aj pre príbuzných, ktorí sa o nich v dôsledku pracovného zaťaženia neraz nemôžu adekvátne ich potrebám postarať.

Takmer identická je situácia u občanov so zdravotným postihnutím a občanov s nepriaznivým zdravotným stavom. Zmyslom budovania ambulantných a terénnych služieb je teda umožniť seniorom, občanom so zdravotným postihnutím, občanom s nepriaznivým zdravotným stavom či osamelým občanom **čo najdlhšie zotrvanie v ich prirodzenom prostredí a zároveň podporovať ich samostatnosť a sebestačnosť**.

S vyššie uvedenými skutočnosťami úzko súvisí aj rozvoj terénnej sociálnej práce a to predovšetkým v oblasti **vyhľadávacej činnosti a monitorovania potrieb** seniorov. V súčasnej uponáhľanej dobe, kedy sme akosi menej citliví na potreby iných je veľkým rizikom, že v obci budeme mať občanov, ktorí potrebujú pomoc, ale nikto z kompetentných o nich nebude vedieť.

Narastajúci počet seniorov si vyžaduje v budúcnosti uvažovať aj o **vybudovaní pobytového zariadenia** pre túto cieľovú skupinu v situácii, keď poskytovanie ambulantných a terénnych sociálnych služieb by bolo vzhľadom na mieru sebaobsluhy a zdravotný stav neaktuálne. Riešenie zložitej problematiky v starostlivosti o uvedené skupiny obyvateľov si vyžadujú pomerne vysoké organizačné, materiálne, finančné, personálne a ďalšie nároky. Optimálnym riešením by bola **integrácia prostriedkov a kapacít susedných obcí** za predpokladu, že sa budú uspokojovať záujmy a potreby aj ich občanov, ako aj využitie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ.

Cieľom v oblasti zamerania komunitných sociálnych služieb pre seniorov je aj vytvorenie podmienok pre **aktívne starnutie** s cieľom zvýšiť kvalitu života starších ľudí. Pojem aktívne starnutie sa netýka len starostlivosti o zdravie, **zahŕňa v sebe tak fyzický, sociálny, ako aj duševný aspekt** a podporuje nezávislosť seniorov, ich sebarealizáciu a účasť na spoločenskom živote komunity.

Aktivity v oblasti aktívneho starnutia podporované na európskej a národnej úrovni by mali byť premietnuté aj do komunitných aktivít, primárne v týchto oblastiach:

- **zdravé starnutie** – podpora zdravého životného štýlu a preventívnych aktivít na včasnú diagnostiku a predchádzanie chorobám, ktoré sa týkajú staršej, ako aj strednej generácie,
- **ďalšie vzdelávanie** – podpora predovšetkým takých foriem, ktoré sú cielene zamerané na potreby seniorov, pričom vzdelávaním **sa nemyslí len získavanie nových poznatkov**, ale aj získavanie nových kontaktov, nadväzovanie priateľstiev, pocitú uspokojenia a sebarealizácie,
- **kultúrne vyžitie** – aktivizácia rozvoja súčasných a ďalších aktivít v oblasti kultúrneho vyžitia a trávenia voľného času,
- **medzigeneračná solidarita** - zviditeľnenie problematiky aktívneho starnutia a zapojenie mladších generácií do podpory aktívneho starnutia s cieľom tolerancie voči fenoménu staroby,
- **dobrovoľníctvo** – podpora komunitného dobrovoľníctva s cieľom zvyšovania občianskej angažovanosti a posilňovania pocitu príslušnosti občanov k ich komunite, do ktorého môžu byť zapojení ľudia rôznych vekových kategórií (mládež, produktívne obyvateľstvo aj seniori) a môže byť zamerané nielen na prácu so seniormi, ale aj deťmi, mládežou a znevýhodnenými občanmi.

Seniorská problematika je dnes vysoko aktuálnou témou, ktorá si zasluhuje, ale bude aj v budúcich rokoch vyžadovať zvýšenú pozornosť. Ide o sociálny jav, u ktorého nie vždy je možné odhadnúť jeho podstatu, jeho vývoj a s tým spojené problémy. Preto aj **nastavenie optimálnych sociálnych služieb pre seniorov je pomerne zložité a závisí od finančných možností obce, ale aj od spolupráce zainteresovaných subjektov, seniorov nevynímajúc.**

11 OBČANIA S NEPRIAZNIVÝM ZDRAVOTNÝM STAVOM A ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Osobitnú kategóriu KPSS tvoria občania so zdravotným postihnutím a s nepriaznivým zdravotným stavom. Títo občania majú sťaženú možnosť zamestnania a pri zvyšujúcej sa nezamestnanosti sa ich šance znižujú. Tým sa zároveň stávajú aj nízkopříjmovou skupinou obyvateľstva.

Zdravotné postihnutie je charakterizované **závažnou poruchou fyzickej, psychickej alebo intelektovej funkcie jedinca s trvalými následkami**, ktoré sú spojené s obmedzenou schopnosťou vzdelávania, obmedzenou pracovnou schopnosťou, zvýšenými nárokmi na zdravotnícku a sociálnu starostlivosť, ako aj podstatne zníženou kvalitou života. Zdravotné postihnutie je bližšie určené:

- druhom postihnutia
- stupňom poruchy
- dĺžkou trvania.

Zdravotné postihnutie je buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou. Podľa charakteru postihnutia možno občanov so zdravotným postihnutím zaradiť do piatich kategórií:

- mentálne a psychické postihnutie,
- zmyslové postihnutie (zraku, sluchu a reči),
- postihnutie pohybového aparátu,
- kombinované postihnutia,
- ostatné postihnutia.

Za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím (ďalej len „osoba s ŤZP“) sa považuje fyzická osoba, ktorej miera funkčnej poruchy je najmenej 50 % (zákon č. 447/2008 Z.z. o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia).

Sociálny dôsledok ŤZP je znevýhodnenie v porovnaní s fyzickou osobou bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, a ktorá nie je schopná z dôvodu ŤZP prekonať sama.

11.1. Základný legislatívny rámec

- zákon č. **448/2008 Z.z.** o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov.
- zákon č. **447/2008 Z.z.** o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

11.2. Zastúpenie CS občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a so zdravotným postihnutím v obci

K 15.6.2014 bolo z celkového počtu obyvateľov obce celkom **109 občanov** nositeľov preukazu občana s ŤZP, čo predstavuje **cca 9 % z celkového počtu obyvateľov** obce. Ide o štatisticky **veľmi vysoké percento** obyvateľov. Dôležitou informáciou je rýchly a progresívny rast tejto skupiny v produktívnom veku od 19-60 rokov, až 61 občanov.

Nižšie uvedená tabuľka č. 19 poskytuje prehľad poskytovanej sociálnej výpomoci ŤZP občanom obce Liešťany z úrovne ÚPSVaR.

Tabuľka č. 19: Prehľad sociálnej výpomoci poskytovanej štátom v zmysle príslušných legislatívnych noriem

1.	Celkový počet fyzických osôb s ŤZP v obci	142
	1.1 z toho počet detí do 17 rokov	3
	1.2 z toho počet osôb vo veku od 18 - 61 rokov	74
	1.3 z toho počet osôb starších ako 62 rokov	65
2.	Celkový počet vydaných preukazov ŤZP podľa druhu preukazu	117
	2.1 z toho počet preukazov FO s ŤZP	53
	2.2 z toho počet preukazov FO s ŤZP so sprievodom	64
3.	Celkový počet vydaných parkovacích preukazov odkázaných na individuálnu prepravu OMV	9
Vysvetlivky: ŤZP – preukaz FO s ŤZP bez sprievodcu, ŤZP/S - preukaz FO s ŤZP so sprievodom		

Zdroj: ÚPSVaR Prievidza (rok 2015, stav k 31.12.2015)

Počet poberateľov rodičovského príspevku v zmysle zákona č. 571/2009 Z. Z. O RODIČOVSKOM PRÍSPĚVKU V ZNENÍ NESKORŠÍCH PREDPISOV	
Počet poberateľov rodičovského príspevku	27
Počet poberateľov rodičovského príspevku na dieťa s dlhodobou nepriaznivým zdravotným stavom	10

Zdroj: ÚPSVaR Prievidza (rok 2015, stav k 31.12.2015)

Počet detí, na ktoré je poskytovaný prídavok na dieťa podľa počtu detí v rodine	
1 dieťa v rodine	78
2 deti v rodine	140
3 deti v rodine	63
4 deti v rodine	12

Zdroj: ÚPSVaR Prievidza (rok 2015, stav k 31.12.2015)

11.3. Služby a aktivity pre CS v obci čo ešte?

Potreby tejto CS sa v mnohých prípadoch prelínajú s potrebami skupiny seniorov. Preto aj služby, ktoré poskytuje obec pre túto CS sú rovnaké (viď. kapitola 9.3.) Okrem toho v obci pôsobí Miestny spolok Slovenského červeného kríža (SČK). Medzi sociálne služby, ktoré SČK poskytuje patrí okrem iného aj požíčovanie rehabilitačných a kompenzačných pomôcok.

V budúcnosti by bolo vhodné zvážiť aj založenie miestnej organizácie alebo klubu, ktorý by svoju činnosť zameriaval predovšetkým na skupinu zdravotne znevýhodnených občanov s cieľom pomoci pri prekonávaní zdravotných problémov, pri vybavovaní náležitostí k ZŤP preukazu a pri vybavovaní zdravotných pomôcok.

Základné škola taktiež vychádza v ústrety rodičom žiakov so špeciálnymi potrebami. Vedenie školy sa usiluje o **integráciu detí** s telesným postihnutím do bežnej triedy, pri žiadosti rodičov aj detí s ľahkým mentálnym postihnutím. K integrovaným deťom sa pristupuje individuálne. Škola získala aj dvoch asistentov učiteľa, ktorí boli učiteľom nápomocní pri práci práve s takými deťmi. Integrovaným žiakom sa v oblasti individuálnych plánov venuje psychológ z CPPaP v Prievidzi.

11.4. SWOT ANALÝZA – CS občania so zdravotným postihnutím a s nepriaznivým zdravotným stavom

OBČANIA SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM	
Silné stránky	Slabé stránky
Interné vlastnosti skupiny, ktoré jej môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa	Interné vlastnosti skupiny, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa
<ul style="list-style-type: none"> ✓ existencia opatrovateľskej služby ✓ existencia rozvozu stravy ✓ pozitívny postoj obce k problematike ŽZP občanov ✓ možnosť integrácie žiakov so zdravotným postihom v ZŠ a MŠ (individuálny prístup, spolupráca školy s CPPaP Prievidza) ✓ existujúci systém kompenzácií z úrovne štátu – ÚPSVaR ✓ možnosť ŽZP občanov zapájať sa do spoločenského a kultúrneho života v obci ✓ Miestny spolok Slovenského červeného kríža 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ vysoké percento ŽZP občanov v obci ✓ neexistujúca prepravná služba ✓ nedostatok príležitostí na pracovnú integráciu pre občanov s ŽZP a so zdravotnými obmedzeniami – chýbajú chránené dielne v obci aj okolí ✓ chýbajúca služba v oblasti požíčovania zdravotníckych a kompenzačných pomôcok ✓ chýba kvalitné poskytovanie informácií a poradenstva vrátane ÚPSVaR ✓ slabá spolupráca obce s organizáciami venujúcimi sa práci s ŽZP občanmi ✓ nedostatočná informovanosť verejnosti o problematike ŽZP občanov ✓ málo možností rehabilitácie a relaxácie pre ŽZP občanov

Príležitosti Externé podmienky, ktoré môžu pomôcť skupine dosiahnuť cieľ	Ohrozenia Externé podmienky, ktoré môžu sťažiť skupine dosiahnuť cieľ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Možnosť využitia štátnej podpory pri zamestnávaní občanov s ŤZP a so zdravotnými obmedzeniami (v zmysle zákona o službách v zamestnanosti) ✓ Založenie miestnej organizácie Slovenského zväzu zdravotne postihnutých ✓ vyhľadanie partnera pre spoluprácu v oblasti poskytnutia zdravotníckych a kompenzačných pomôcok ✓ využiť potenciál kvalifikovaných zdravotníkov a soc. pracovníkov v obci – profesionalizovať prácu s touto skupinou ✓ Zapojiť do práce s CS dobrovoľníkov a vytvoriť funkčný systém spolupráce s dobrovoľníkmi ✓ Vytvoriť funkčný systém profesionálov a dobrovoľníkov s cieľovou skupinou; ✓ Medializáciou problémov CS zapojiť do participácie na ich riešení širokú verejnosť 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Legislatíva nekorešpondujúca s reálnymi problémami ZŤP ✓ Zľahčovanie, neochota a neústretnosť zainteresovaných subjektov v obci venovať pozornosť problematike ZŤP ✓ Stereotypy a predsudky v rodinách a spoločnosti ✓ Anonymita a individualizmus jedinca v spoločnosti ✓ Zneužívanie sociálneho systému (vybavenie preukazu ŤZP „po známosti“)

11.5. Potreby rozvoja sociálnych služieb - občania so zdravotným postihnutím a s nepriaznivým zdravotným stavom

Každá kategória postihnutia má rozdielne dopady a sociálne následky a tým sú špecifické aj formy a potreby pomoci pri ich uspokojovaní. Mnohé potreby sa však výrazne prelínajú so skupinou seniorov. Vzhľadom k veľkosti obce, ako aj k početnosti predmetnej cieľovej skupiny sa potreby týchto dvoch skupín budú posudzovať komplexne a v úzkej súčinnosti.

Skupina občanov so zdravotným postihnutím v obci Liešťany je pomerne veľká. Medzi potreby tejto skupiny patria predovšetkým:

- **sociálna rehabilitácia** – aktivizácia ostávajúceho potenciálu a jeho využitie vo vlastný prospech, ale aj v prospech komunity. Väčšina občanov so zdravotným postihnutím zvlášť v produktívnom veku stále disponuje rôznou mierou a úrovňou pracovnej sily, ktorú by mohli pri splnení špecifických podmienok uplatniť aj na trhu práce. Využitie a rozvoj všetkých ostávajúcich možností a ich orientácia smerom k čo najväčšej novej miery samostatnosti je jednou z prioritných potrieb sociálnych služieb pre túto cieľovú sociálnu skupinu.
- **integrácia** – do života obce, do jej štruktúr a procesov, eliminácia sociálneho vylúčenia tejto cieľovej sociálnej skupiny. To znamená pozitívne prijatie a akceptácia zdravou väčšinou a vytvorenie špecifických podmienok pre možnosť najväčšej novej miery samostatnosti.

Osobitným problémom, ktorý vytvára prekážky pre plnohodnotný život v komunite sú architektonické a iné bariéry pre občanov so zdravotným postihnutím a s nepriaznivým zdravotným stavom. **Otázka debarierizácie** prostredia obce vyplýva z **Vyhlášky 532 Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky z 8. júla 2002**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie, v znení neskorších predpisov.

Ďalšou veľmi podstatnou potrebou tejto CS je dostupnosť zdravotníckych a ošetrovateľských služieb. Nakoľko tieto služby v obci úplne absentujú (**v obci nie je lekár, lekárne a ani poskytovateľ ošetrovateľských služieb**), v budúcnosti by bolo vhodné zamerať sa predovšetkým na uľahčenie dostupnosti zdravotníckej starostlivosti formou **poskytovania prepravnej služby**.

12 URČENIE CIEĽOV A PRIORÍT ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI LIEŠŤANY

Rozsah problémov vyšpecifikovaných cieľových skupín v obci Liešťany má široký záber. Nie všetky je však možné riešiť len na úrovni miestnej samosprávy. Dôležitú úlohu v procese poskytovania sociálnych služieb zohráva aj spolupráca s organizáciami verejnej a štátnej správy, neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb a mimovládnyimi organizáciami.

Po dôkladnom zvážení výstupov analytickej časti a výstupov získaných formou dotazníkového prieskumu v obci Liešťany boli problémové oblasti zhrnuté nasledovne:

1. **Absentuje informovanosť o jednotlivých formách sociálnych služieb**
2. **Absentuje bezbariérovosť v obci**
3. **Absentujú preventívne programy pre deti a mládež**
4. **Absentuje dobrovoľníctvo** (zvýšená potreba, pomoc starším, doprovod starších k lekárovi, donášková služba)
5. **Chýba odľahčovacia služba**
6. **Chýba Klub mladých (priestor a vybavenie na voľnočasové aktivity pre mladých ľudí - hry, hudba, posilňovňa, premietanie filmov, čajovňa)**
7. **Chýba kvalitné a bezpečné detské ihrisko pre matky s deťmi aj deťmi so zdravotnými obmedzeniami**
8. **Absentuje zdravotnícka a ošetrovateľská starostlivosť** (ambulancia lekára, lekáreň)
9. **Chýba prepravná služba (lekárske vyšetrenia, lekáreň, do kostola)**
10. **Absentuje vzdelávanie seniorov, matiek na rodičovskej dovolenke, dlhodobo nezamestnaných**
11. **Absentuje vytvorenie pracovných možností**

12.1. Vízia v oblasti sociálnych služieb

Proces komunitného plánovania sociálnych služieb v obci Liešťany bol realizovaný tak, aby sa prostredníctvom prijatých opatrení podarilo postupne **do roku 2020** naplniť víziu v oblasti sociálnych služieb, ktorá bola zadefinovaná nasledovne:

„Naplniť zákon 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a tým realizovať sociálne potreby občanov obce Liešťany. Zároveň skvalitniť informovanosť, existujúce sociálne služby a zväčšiť rozsah sociálnych služieb o nové formy.“

Dosiahnutie vízie obec Liešťany plánuje zrealizovať napĺňaním tzv. špecifických cieľov, ktoré sú zamerané prioritne na elimináciu problémových oblastí, definovaných v procese KPSS.

Z kapacitných, technických a aj legislatívnych dôvodov sa proces KPSS zamerá na tie problémy, ktorých eliminácia je prioritne v kompetencii obce a ktorých naplnenie je pre obec efektívne, účelové a finančne rentabilné.

Ide predovšetkým o **vybudovanie určitého systému**, ktorý vytvorí predpoklad pre kvalitné a hlavne systémové poskytovanie sociálnych služieb v rámci obce. Počas obdobia rokov 2016 – 2020 sa obec pokúsi vytvoriť nevyhnutný materiálny, zdrojový, organizačný a personálny predpoklad pre efektívne fungovanie sociálnych služieb a súvisiacich služieb a ich ďalší rozvoj v obci, a to tým, že sa:

- a) zabezpečí prevádzkový servis,
- b) zabezpečí osvetu sociálnych služieb, jej propagácia, medializácia v obci,
- c) umožní koordináciu a riadenie aktivít a tým ich efektívnejšie využitie smerom ku klientovi,

- d) personálne zabezpečí dostatočný počet aj odborná kvalitu ľudských zdrojov nevyhnutných na výkon sociálnych služieb,
- e) permanentne bude udržiavať odborná kvalita ľudských zdrojov,
- f) bude sa pracovať na monitorovaní, získavaní materiálnych zdrojov a na ich využití,
- g) umožní priama účasť zástupcov cieľových skupín na všetkých rozhodovacích i realizačných procesoch.

Je problematické, ba až nemožné sa o takto stanovených cieľoch vyjadrovať kvantitatívne „málo – veľa“, či „reálne – nereálne“, nakoľko predstavujú potreby, želania a snahy občanov, ale **ich realizácia je závislá predovšetkým od možnosti získavania zdrojov** nevyhnutných na chod a rozvoj každého sociálneho systému. Veľmi dôležitou, ba priam nevyhnutnou je ale tiež **ochota robiť zmeny, učiť sa nové veci a predovšetkým aktívna spolupráca** obce s jednotlivými CS.

Poznámka:

Pri analýze situácie a stavu sa nepodarilo celkom objektívne preukázať súčasný stav, nakoľko niekoľko východiskových ukazovateľov nebolo známych a neexistovala dostupná a prijateľná možnosť ich zistenia. Napriek uvedeným obmedzeniam stanovenie cieľov podáva vysoký stupeň objektivizácie potrieb všetkých cieľových skupín v obci Liešťany

12.2. Ciele a opatrenia

Naplnenie jednotlivých špecifických cieľov plánuje obec Liešťany do roku 2020 dosiahnuť realizáciou nižšie uvedených opatrení, ktoré sú detailne popísané v nasledujúcej časti.

Cieľ 1	PODPORA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB POSKYTOVANÝCH V PRIRODZENOM DOMÁCOM PROSTREDÍ
Opatrenie 1.1	Udržanie, rozvoj a skvalitňovanie existujúcich sociálnych služieb v obci
Opatrenie 1.2	Organizovanie programov a aktivít vedúcich k aktívnemu prežívaniu vlastnej staroby
Cieľ 2	ZVYŠOVAŤ INFORMOVANOSŤ VEREJNOSTI O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH V OBCI
Opatrenie 2.1	Vytvoriť funkčný informačný systém v obci
Opatrenie 2.2	Usporiadať každoročne akciu – Deň sociálnych služieb
Cieľ 3	OBEC LIEŠŤANY BEZ BARIÉR
Opatrenie 3.1	Odstránenie existujúcich bariér v obci
Cieľ 4	AKTIVIZOVANIE A ROZVINUTIE DOBROVOĽNÍCTVA V OBCI LIEŠŤANY
Opatrenie 4.1	Vytvorenie dobrovoľníckej skupiny
Cieľ 5	PRIMÁRNA PREVENCIA SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH JAVOV FORMOU PONUKY VOĽNOČASOVÝCH AKTIVÍT
Opatrenie 5.1	Vytvorenie efektívneho systému práce s deťmi, mládežou a rodinami
Opatrenie 5.2	Podpora voľnočasových aktivít pre deti, mládež a rodiny s deťmi

Cieľ 1	PODPORA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB POSKYTOVANÝCH V PRIRODZENOM DOMÁCOM PROSTREDÍ
OPATRENIE 1.1 Udržanie, rozvoj a skvalitňovanie existujúcich sociálnych služieb v obci	
Charakteristika opatrenia: Rozvoj a podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb najvýraznejšie umožňujú seniorovi zotrvať čo najdlhšie v jeho prirodzenom prostredí za podpory rodiny a priateľov aj v čase zhoršenia zdravotného stavu a napriek zníženiu jeho sebestačnosti a odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby. Vzhľadom na demografický vývoj populácie je potrebné plánovať posilnenie a dostatočné zabezpečenie opatrovateľskej služby a ďalších podporných služieb s cieľom zotrvania seniora čo najdlhšie v jeho prirodzenom rodinnom prostredí.	
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 – Udržanie a rozvoj domácej opatrovateľskej služby – zistiť v radoch občanov záujem a v spolupráci s UPSVaR a SČK zabezpečiť absolvovanie opatrovateľského akreditovaného kurzu pre potenciálne opatrovateľky A2 – Udržanie a rozvoj sociálnej služby v jedálni – opakovane túto službu medzi občanmi spropagovať, informovať o nej dostupnými prostriedkami A3 – Poskytovanie základného poradenstva A4 – Prepravná služba a možnosti jej zriadenia v obci Liešťany – vyhodnotenie materiálnych, technických, personálnych a hlavne finančných možností jej zriadenia A5 – Vyhľadávacia činnosť - vyhľadávanie občanov, ktorí potrebujú sociálnu pomoc a služby	
Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných prostriedkov na rozvoj existujúcich a zriadenie nových sociálnych služieb • Nezáujem občanov o služby • Finančné zabezpečenie	
OPATRENIE 1.2 Organizovanie programov a aktivít vedúcich k aktívnemu prežívaniu vlastnej staroby	
Charakteristika opatrenia: Cieľom tohto opatrenia je predovšetkým zachovať tie aktivity pre seniorov, ktoré už majú v obci mnoholetú tradíciu, prípadne tieto aktivity a podujatia skvalitniť, resp. „vynoviť“. Taktiež je potrebné častejší kontakt a užšia spolupráca s klubom dôchodcov, zisťovanie a v rámci možností zabezpečovanie ich potrieb a v neposlednom rade ponúknuť im aj iné, nové možnosti aktívneho trávenia voľného času.	
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 – Podpora činnosti klubu dôchodcov - pravidelné stretnutia so zástupcami klubu za účelom monitorovania potrieb členov klubu A2 – Aktivizácia predovšetkým osamelých a doposiaľ „nezapojených“ seniorov , ktorí sú ohrození sociálnym vylúčením – pozornosť upriamiť na vyhľadávanie takýchto občanov, ponúknuť im možnosti a motivovať ich k zapojeniu sa do života komunity A3 – Pokračovanie a rozvoj kultúrno – spoločenských aktivít pre seniorov A4 – Propagácia a organizácia každoročných spoločenských aktivít zameraných na medzigeneračnú solidaritu – spoločných aktivít seniorov, detí a mládeže	
Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Nezáujem občanov o služby	
Časový harmonogram plnenia opatrení: <ul style="list-style-type: none"> • Opatrenie 1.1 - priebežne počas celého obdobia 2016 - 2020 • Opatrenie 1.2 - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020	

Cieľ 2	ZVYŠOVAŤ INFORMOVANOSŤ VEREJNOSTI O SOCIÁLNYCH SLUŽBÁCH V OBCI LIEŠŤANY
---------------	--

OPATRENIE 2.1 Vytvoriť funkčný informačný systém v obci

Charakteristika opatrenia:

Pod zvyšovaním a zlepšením informovanosti rozumieme, že obyvateľom sú dostupné adresné a kvalitné informácie o jednotlivých formách sociálnej pomoci v rôznych oblastiach, napr.

- Nezamestnanosť - formy príspevkov a dávok pre občanov evidovaných na ÚPSVaR
- ŤZP - formy konkrétnej pomoci (osobná asistencia, kompenzácie, formy opatrovateľskej služby a pod.)
- Krízová intervencia - závislosti, násilie a pod.

Takéto informácie však môže podať iba pracovník s prehľadom o nových trendoch v sociálnych službách, ktorý dokáže lepšie zareagovať na potreby klienta. Organizácia so vzdelanými pracovníkmi poskytuje služby ekonomickejšie a prevádzkovateľ deklaruje poskytovaním vzdelávania pracovníkom svoj záujem o kvalitné služby pre klientov, záujem o ich profesionálny rast pracovníkov a záujem o ochranu pracovníkov pred rutinou a syndrómom vyhorenia.

Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:

A1 – Personálne zabezpečenie (osoba spĺňajúca kvalifikačné predpoklady pre poskytovanie základného sociálneho poradenstva s využitím dostupných možností, napr. absolventská prax, aktívna činnosť, dobrovoľnícka činnosť a pod.)

A2 – Zabezpečiť obsah informovanosti (informácie o poskytovaných a dostupných službách, o postupe pri krízových situáciách, o prevencii, o postihoch a sankciách, o realizovaných podujatiach, o sociálno-patologických javoch...)

A3 – Zabezpečiť rozmanitosť foriem informovanosti (využiť rôzne formy informovanosti pre rôzne skupiny obyvateľov – tlačené letáky, plagáty, katalóg, obecný rozhlas, web stránka, emailový „newsletter“, sociálne siete, besedy, prednášky, diskusie za účasti odborníkov...)

A4 – Zabezpečiť distribúciu informačných médií (cieľená distribúcia ku konkrétnym cieľovým skupinám, aby sa maximalizoval účinok a redukovali náklady napríklad pri tlačených materiáloch, napr. distribúcia do bytov a domov, kde žijú zástupcovia CS alebo na miesta zvýšeného pohybu CS)

A5 – Vytvoriť a spravovať aktuálne databázy (databázy potrebné pre prácu najmä pracovníkov OcÚ a pre to, aby dokázali zabezpečiť niektoré z ďalších opatrení, napr. databáza sociálnych služieb a subjektov v okolí, ktoré ich poskytujú, databáza vhodných „opatrovateľov“ pre prípady nepredvídaných udalostí, subjektov, ktoré realizujú voľnočasové aktivity a pod.)

Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia:

- Nedostatok finančných prostriedkov
- Nezabezpečenie kvalifikovanej osoby
- Nezáujem občanov
- Finančné zabezpečenie

OPATRENIE 2.2 Usporiadať každoročne akciu, kde sa budú prezentovať sociálne služby – Deň sociálnych služieb

Charakteristika opatrenia:

Cieľom podujatia bude oboznámiť širokú verejnosť (nielen z obce) o možnostiach sociálnych a zdravotných služieb v obci, ale predovšetkým v širšom okolí, predstaviť viaceré pobytové sociálne zariadenia a opatrovateľské a ošetrovateľské služby poskytované doma. Na podujatí bude možnosť sa stretnúť so zástupcami poskytovateľov sociálnych a vybraných zdravotných služieb a získať kontakty a informácie, ako sa v prípade potreby uchádzať o služby. Prezentované budú aj potreby a pomôcky, ktoré si bude možné aj zakúpiť. Je to aj možnosť monitorovať potreby občanov v oblasti sociálnych služieb.

Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:

- A1 - Príprava Dňa sociálnych služieb v spolupráci s poskytovateľmi sociálnych služieb
A2 - Realizácia Dňa sociálnych služieb možno i v spojení s iným podujatím obce

Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia:

- Nedostatok podpory zo strany zainteresovaných
- Nezáujem občanov

Časový harmonogram plnenia opatrení:

- **Opatrenie 2.1** - prioritne rok 2016; priebežne počas celého obdobia 2016 - 2020
- **Opatrenie 2.2** - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020

Cieľ 3	OBEC LIEŠŤANY BEZ BARIÉR
OPATRENIE 3.1 Odstránenie existujúcich bariér v obci	
Charakteristika opatrenia: V obci Liešťany existujú budovy, do ktorých majú ťažší prístup prioritne starší občania, občania so zdravotnými obmedzeniami, matky s kočíkmi a pod. Konkrétne: <ul style="list-style-type: none"> • budova obecného úradu • kultúrny dom • obchody a pohostinstvá • kaplnky • čiastočne ZŠ aj MŠ • pošta Opatrenie je preto orientované na elimináciu existujúcich bariér v obci a zvýšenie dostupnosti jednotlivých služieb pre občanov žujúcich v obci.	
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia: A1 - Monitoring všetkých existujúcich bariér A2 - Rokovania so zástupcami inštitúcií, kde existujú bariéry (obchod, kostol a pod.) A3 - Návrh a výber vhodných alternatív pre realizáciu odstránenia existujúcich bariér A4 - Získavanie finančných zdrojov na elimináciu bariér v obci (v prípade potreby spracovanie projektovej dokumentácie a projektových zámerov na získanie fin. zdrojov) A5 - Postupné odstraňovanie bariér v obci A6 - Odovzdanie zrekonštruovaných a upravených objektov do prevádzky	
Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia: <ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných prostriedkov • Nezáujem zo strany zainteresovaných	
Časový harmonogram plnenia opatrení: <ul style="list-style-type: none"> • Opatrenie 3.1 - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020	

Cieľ 4	AKTIVIZOVANIE A ROZVINÚTIE DOBROVOĽNÍCTVA V OBCI LIEŠŤANY
OPATRENIE 4.1 Vytvorenie dobrovoľníckej skupiny	
Charakteristika opatrenia: Pôjde o propagáciu a osvetu k dobrovoľníckej činnosti, nakoľko tieto personálne zdroje v podobe dobrovoľníkov sú v obci v podstate nevyužívané a úroveň dobrovoľníctva je veľmi nízka. Obec tak prichádza o možnosť využiť finančne málo nákladnú pracovnú silu, ľudskú motiváciu a zápal dobrovoľníkov, ako aj možnosť vytvárať verejnú citlivosť voči osobám, ktoré z viacerých dôvodov potrebujú pomoc či podporu. Dobrovoľníci môžu byť určitou náhradou za nedostatok kvalifikovaných zamestnancov obce. Môžu klientom ponúknuť nové sociálne kontakty a prispieť tak k odbúraniu osamotenosti starších ľudí či občanov zdravotne znevýhodnených. Dobre vypracovaný systém spolupráce s dobrovoľníkmi umožňuje nielen postupne znižovať náklady na službu, ale zároveň môže byť vhodným monitoringom osôb, ktoré by v budúcnosti mohli byť dobrými a prínosnými zamestnancami.	

Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:
A1 – Osloviť pre spoluprácu predovšetkým už vyštudovaných sociálnych pracovníkov alebo študentov sociálnej práce v obci
A2 – Vytipovať a osloviť pre dobrovoľnícku činnosť občanov z radov mládeže, seniorov, nezamestnaných, ...
A3 – Osloviť a do dobrovoľníckej činnosti zapojiť aj členov miestnej organizácie SČK
A4 – Získanie informácií o dobrovoľníctve (legislatíva, webové stránky o dobrovoľníctve www.centrumdobrovolnictva.sk , ...)
A5 – Vytvorenie dobrovoľníckej skupiny
A6 – Podpora pôsobenia dobrovoľníkov (ocenenie)
Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia:
<ul style="list-style-type: none">
• Nedostatočná participácia občanov obce
• Nezáujem zo strany občanov
Časový harmonogram:
<ul style="list-style-type: none">
• Opatrenie 4.1 - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020

Cieľ 5	PRIMÁRNA PREVENČIA SOCIÁLNO-PATOLOGICKÝCH JAVOV FORMOU PONUKY VOĽNOČASOVÝCH AKTIVÍT
OPATRENIE 5.1 Vytvorenie efektívneho systému práce s deťmi, mládežou a rodinami	
Charakteristika opatrenia: Primárna prevencia sociálno-patologických javov je účinným nástrojom predchádzanie vzniku problémových situácií, ktoré je následne veľmi ťažké riešiť. Jej včasné začatie je kľúčové pre ďalší vývoj jednotlivcov a tým aj celej spoločnosti. Veľmi dôležité však je, aby sa o potrebách tejto CS nerozhodovalo bez jej zástupcov (o nás – bez nás) pretože hrozí, že ponúkané aktivity sa u členov cieľovej skupiny stretnú s odmietnutím. Je potrebné v prvom rade poznať potreby či už detí, mládeže alebo rodín v oblasti voľnočasových aktivít a až následne im predložiť ponuku.	
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:	
A1 – Inicovať stretnutie so zástupcami jednotlivých organizácií v obci (futbalisti, turisti, hasiči, Lieska, poľovníci, cirkev ...) za účelom zmonitorovania ich práce s deťmi a mládežou – výchova dorastu A2 – Začleňovanie zástupcov CS do orgánov samosprávy, predovšetkým do komisií OZ A3 – Monitorovanie detských a mládežníckych organizácií v okrese s cieľom novej spolupráce A4 – Zamerať sa na výchovu mladých lídrov – využiť potenciál prirodzených vodcov medzi mládežou	
Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia:	
<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok finančných prostriedkov • Nezáujem zo strany zainteresovaných	
OPATRENIE 5.2 Podpora voľnočasových aktivít pre deti, mládež a rodiny s deťmi	
Charakteristika opatrenia: Rozširovanie a podpora voľnočasových aktivít pre deti a mládež je žiadaným preventívnym opatrením sociálno-patologických javov. Súčasťou týchto programov musia byť programy zamerané na rodičov s deťmi, ktoré vedú k prevencii sociálnej izolácie. Programy a aktivity je potrebné rodičom, deťom aj mládeži ponúkať atraktívnou formou, zaistiť ich kvalitnú propagáciu zameranú na cieľových užívateľov. Snahou tohto opatrenia je rozvoj a skvalitňovanie podujatí, ktoré v obci už majú tradíciu a tiež ponúknuť aj nové možnosti trávenia voľného času.	
Aktivity vedúce k naplneniu opatrenia:	
A1 – Podpora súčasných voľnočasových aktivít – dbať na maximálne využitie a efektívnosť dostupných športovísk a ihrísk v obci, kultúrneho domu, doriešenie vybudovania multifunkčného ihriska A2 – Udržanie elokovaného pracoviska ZUŠ v ZŠ Liešťany – ponuka mimoškolských aktivít pre deti priamo v	

obci

A3 – Zmapovanie situácie v oblasti mimoškolských aktivít v základných školách, ktoré navštevujú žiaci 2. stupňa z obce Liešťany

A4 – Oslovenie pre spoluprácu ZŠ s MŠ Liešťany – možnosť poskytnúť priestory na niektoré aktivity, pomoc pri propagácii voľnočasových podujatí a aktivít

A5 – Dotovanie nákladov na mimoškolské aktivity najrizikovejších a ekonomicky a sociálne najslabších rodín

A6 – Podpora aktivít a programov rodičov s deťmi na rodičovskej dovolenke (napr. rôzne formy vzdelávania predovšetkým pre matky na rodičovskej dovolenke - prednášky, jazykový kurz, cvičenie rodičov s deťmi, cvičenie pre mamičky, tvorivé dielne, víkendové akcie pre rodinu, rodinné zájazdy, výlety, atd.)

A7 – Vyhľadanie vzdelávacích inštitúcií a lektorov, ktorých môžeme osloviť na spoluprácu, Dohodnutie materiálnych a finančných podmienok realizácie jednotlivých aktivít

A8 – Propagácia ponúkaných aktivít pútavou formou

A9 – Vytvorenie zásobníka projektov zameraných na voľnočasové aktivity

A10 – Na webovej stránke obce zriadiť odkaz, kde budú linky (odkazy) na zariadenia, ktoré poskytujú voľnočasové a kultúrne aktivity pre rodiny s deťmi v okolí

Riziká a ohrozenia naplnenia opatrenia:

- Nezáujem o tieto aktivity
- Nedostatok finančných prostriedkov
- Nedostatočné personálne zabezpečenie

Časový harmonogram plnenia opatrení:

- **Opatrenie 5.1** - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020
- **Opatrenie 5.2** - priebežne počas celého obdobia 2016 – 2020

12.3. Časový harmonogram plnenia opatrení

Komunitný plán sociálnych služieb obce Liešťany má strednodobý časový charakter, je spracovaný na obdobie piatich rokov 2016 - 2020. Ide o verejný **otvorený dokument** v rámci ktorého sa nevylučujú jeho prípadné **úpravy, korekcie a doplnky v danom období**. Tie môžu vykonať všetci účastníci komunitného plánovania, a to nasledovne:

- písomnými návrhmi;
- ústnou formou - podaním svojich podnetov a návrhov na zasadnutí OZ, alebo členom sociálnej komisie, ktoré budú písomne zaznamenané a po prehodnotení následne do komunitného plánu doplnené.

Pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb je rovnako dôležitý samotný proces plánovania ako aj jeho výsledok. Rozvoj sociálnych služieb môže byť oveľa dynamickejší, ak je podporovaný väčšinou zainteresovaných. Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú aj obecní poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Praktické dôvody, pre ktoré bude možné komunitný plán meniť:

- ak sa zmenia priority potrieb, ktoré boli stanovené;
- ak sa zmenia cieľové skupiny komunitného plánu;
- ak sa vyskytnú nové návrhy, ktoré by prispeli k zlepšeniu životnej úrovne obyvateľov obce;
- ak sa podstatne zmení legislatíva;
- ak sa zmení systém financovania sociálnych služieb a sociálnej pomoci
- podľa získania finančných prostriedkov určených na konkrétne potreby.

Úpravy a zmeny Komunitného plánu sú v kompetencii poslancov OcZ. Navrhované zmeny a úpravy vstúpia do platnosti po schválení obecným zastupiteľstvom.

12.4. Spôsob vyhodnocovania Komunitného plánu sociálnych služieb

Plnenie strategických cieľov a opatrení Komunitného plánu sociálnych služieb obce Liešťany bude hodnotené na zasadnutí obecného zastupiteľstva **1x ročne** formou **správy o plnení úloh KPSS, ktorý bude súčasťou správy o činnosti sociálnej komisie v príslušnom roku.**

Na rokovanie obecného zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh KPSS, aktuálnej situácii a potrebe aktualizácie úloh v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.

ZÁVER

Spracovaním Komunitného plánu sociálnych služieb obce Liešťany sa v obci pristúpilo ku komplexnému komunitnému plánovaniu, cieľom ktorého je:

- zmapovanie a vyhodnotenie situácie v oblasti sociálnych služieb v obci,
- naštartovanie systematického a transparentného plánovania rozvoja sociálnych služieb
- stanovenie a realizácia strategických cieľov a opatrení rozvoja sociálnych služieb obce,
- vytvorenie nástroja pre rozhodovanie manažmentu obce v oblasti sociálnych služieb.

Úspech realizácie strategických cieľov a opatrení stanovených v komunitnom pláne bude podmienený mierou spolupráce dotknutých subjektov a vhodným zabezpečením finančných, materiálnych a personálnych podmienok potrebných na rozvoj sociálnych služieb v obci.

Komunitný plán sociálnych služieb obce Liešťany na obdobie rokov 2016 - 2020 bol schválený uznesením OcZ číslo xxxxxxxx, dňa XX.YY.2015.

*Lubomír NOSKA
starosta obce*

Zoznam príloh:

Príloha č. 1. Prehľad sociálnych služieb a odborných činností poskytovaných na komunitnej úrovni (komunitné sociálne služby)

Prehľad sociálnych služieb a odborných činností poskytovaných na komunitnej úrovni (komunitné sociálne služby)	
<i>Odborné činnosti (ktoré sa môžu vykonávať samostatne)</i>	Sociálne poradenstvo – základné a špecializované
	Sociálna rehabilitácia
	Stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím
<i>Sociálne služby krízovej intervencie</i>	Terénna sociálna služba krízovej intervencie
	Nízkoprahové denné centrum
	Integračné centrum
	Komunitné centrum
	Nocľaháreň
	Útulok
	Domov na polceste
	Nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu
Zariadenie núdzového bývania	
<i>Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi</i>	Pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života a pracovného života
	Zariadenie dočasnej starostlivosti o dieťa
	Služba včasnej intervencie
<i>Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku</i>	Zariadenie podporovaného bývania (ktoré nie je umiestnené v objekte alebo areály iného zariadenia sociálnych služieb s pobytovou formou)
	Zariadenie pre seniorov (do kapacity 40 miest v jednom objekte)
	Zariadenie opatrovateľskej služby
	Rehabilitačné stredisko
	Domov sociálnych služieb (iba s denným alebo týždenným pobytom, pri celoročnom pobyte iba v prípade ak spĺňa kapacitné podmienky Zariadenia podporovaného bývania)
	Špecializované zariadenie (do kapacity 40 miest v jednom objekte)
	Denný stacionár
	Opatrovateľská služba
	Prepravná služba
	Sprievodcovská služba a predčitateľská služba
	Sprostredkovanie tlmočnickej služby
	Sprostredkovanie osobnej asistencie
	Tlmočnická služba
	Požičiavanie pomôcok
<i>Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií</i>	Monitorovanie a signalizácia potreby pomoci
	Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií
	Odľahčovacia služba
	Pomoc pri výkone opatrovníckych práv a povinností
	Denné centrum
	Podpora samostatného bývania
	Jedáleň
	Práčovňa
Stredisko osobnej hygieny	

